

Упатство за спроведување процена при итни состојби

Црвен крст на Република Македонија

ICRC

International Federation
of Red Cross and Red Crescent Societies

Содржина

Кратенки и акроними	5
За упатството	6
1.1. Зошто е неопходна методологија за вршење процена	6
1.2. Кој ќе го користи ова упатство	6
1.3. Како ќе се користи упатството	6
2. Концепт на процена	8
2.1. Проектен циклус	8
2.2. Цел на процената	9
2.3. Видови на процена	9
2.3.1. Брза процена	9
2.3.2. Детална процена	9
2.3.3. Континуирана процена	9
2.3.4. Разлики помеѓу трите вида на процена	10
3. Рамка за ранливост и капацитети	12
3.1. Процена на приоритетни сектори	13
Дел 1: Процес на процена	14
4. Вовед	14
5. Пред спроведување на теренска посета	17
5.1. Прелиминарно ревидирање на секундарни информации	17
5.2. Дали е потребна процена?	17
5.3. Подготовка на процена	18
5.3.1. Дефинирање на цели и план за работа	18
5.3.2. Утврдување на вид на процена	19
5.3.3. Утврдување дали ќе се вклучи некој партнер во процената	19
5.3.4. Спроведување на детално ревидирање на секундарни информации	21
5.3.5. Дефинирање кои информации се потребни	22
5.3.6. Носење одлука кои области треба да се посетат и која ќе биде целната популација	22
5.3.7. Организација на собирање на информации	26

5.3.8. Техничка организација на ресурси (човечки ресурси, логистички аранжмани и утврдување на временска рамка)	27
6. За време на теренска посета	30
6.1. Теренска работа:принципи	30
6.2. Теренска работа:активности	31
6.3. Како се собираат информации	33
6.3.1. Набљудување	33
6.3.2. Интервјуа	34
7. Техники на процена	38
7.1. Партиципативни алатки	38
7.1.1. Дневен календар	38
7.1.2. Историска временска линија	40
7.1.3. Пропорционално прибирање информации	40
7.1.4. Сезонски календар	41
7.1.5. Рангирање во парови.....	44
7.1.6. Анализа на партиципенти	45
7.1.7. Дрво “зошто – зошто”	47
7.1.8. Капацитет на граѓански организации	48
8. По спроведувањето на теренска посета	48
8.1. Анализа	48
8.1.1. Променливи информации	49
8.2. Сумирање на информации	51
8.3. Синтетизирање на информации	53
8.3.1. Чекор 1	53
8.3.2. Чекор 2	54
8.3.3. Чекор 3	56
8.4. Извештај на процена	57
8.4.1. Анализа и алатки за известување	58
8.4.1.1. Дијаграм на интеракции	58
8.4.1.2. SWOT Анализа	59
8.4.1.3. Графикони	59
8.4.1.4. Мапи	60
8.4.1.5. Прошетки за дефинирање	63

Дел 2: Содржина на процена	65
9. Домаќински економски пристап	65
9.1. Дефиниција на домаќинска економија	65
9.2. Домаќински економски пристап	65
9.3. Чекори при собирање на податоци	65
9.4. Листа за проверка за процена	70
10. Клучни елементи на кои треба да се внимава по брзото случување на катастрофата	72
Прикази	75
Приказ 1 Проектен циклус	08
Приказ 2 Шематски приказ на ранливост и капацитети	12
Приказ 3 Приоритетни сектори	14
Приказ 4 Процес и содржина на процена	15
Приказ 5 Процес на процена	16
Приказ 6 Региони, области, локации	23
Приказ 7 Дијаграм на случаен избор на примерок	25
Приказ 8 Пример на женски дневен распоред (Авганистан)	39
Приказ 9 Историска временска линија	40
Приказ 10 пропорционално прибирање на информации	41
Приказ 11 Пример на сезонски календар	43
Приказ 12 Рангирање во парови – пример на извори на храна... ..	44
Приказ 13 Матрица за анализа на партиципенти	46
Приказ 14 Дрво “зошто – зошто”	47
Приказ 15 Дијаграм на интеракции	58
Приказ 16 Матрица на SWOT анализа – пример на ГФД	59
Приказ 17 Евалуација на пазарни цени на пченка во 2000 год....	60
Приказ 18 Економски зони на храна	61
Приказ 19 Мапирање на опасности/ризици	61
Приказ 20 Просторно мапирање	62
Приказ 21 Просторно мапирање	62
Приказ 22 Прошетка за дефинирање	63
Приказ 23 Прошетка за дефинирање – дијаграм	64
Приказ 24 Аналитички процес	70

Кратенки и акроними

Стектат синдром на имунитетски недостаток	AIDS acquired immunodeficiency syndrome
Итен Фонд за Помош при Катастрофи	DREF Disaster Relief Emergency Fund
Единица за Одговор при катастрофи	DRU disaster response unit
Оперативен Центар за Делување при Итна Состојба	EOC Emergency Operations Centre
Единица за Одговор при итни состојби	ERU Emergency Response Unit
Не-експлодирани средства од воени дејства	ERW explosive remnants of war
Тим за Процена и Координација	FACT Field Assessment and Coordination Team
Општа дистрибуција на храна	GFD general food distribution
Глобален систем за позиционирање	GPS global positioning system
Висока Фреквенција	HF high frequency
Вирус причинител на имунитетски недостаток кај човекот	HIV human immunodeficiency virus
Меѓународен Комитет на Црвен крст	ICRC International Committee of the Red Cross
Внатрешно Раселено Лице	IDP internally displaced person
Меѓународна Стратегија за Намалување на Катастрофи	ISDR International Strategy for Disaster Reduction
Невладина Организација	NGO Non-governmental Organization
Регионален Тим за Дејствување при Катастрофи	RDRT Regional Disaster Response Team
Служба за Мали Пораки	SMS small message service
SWOT анализа, силни страни, слабости, можности, закани	SWOT strengths, weaknesses, opportunities and threats
ОН Обединети Нации	UN United Nations
УНИЦЕФ Фонд за Деца на Обединети Нации	UNICEF United Nations Children's Fund
Итен Рехабилитациски Развој	URD Urgence Réhabilitation Développement
Процена на Ранливост и Капацитети	VCA Vulnerability and Capacity Assessment
Многу висока фреквенција	VHF very high frequency
Светска Програма за Храна	WFP World Food Programme

1. За упатството

1.1. Зошто е неопходна методологија за вршење процена?

Процената е витален елемент на процесот на планирање на програми. Таа обезбедува информации врз база на кои ќе се носат понатамошни одлуки. Иако добрите информации не гарантираат добра програма, сепак лошите информации речиси сигурно гарантираат лоша програма.

Користењето на стандардна методологија значи дека информациите кои се добиени преку процената ќе може да се споредат со податоци кои се собрани при претходни процени.

1.2. Кој ќе го користи ова упатство?

Ова упатство е дизајнирано да го користи секој кој што спроведува процена, меѓу кои:

- Сите членови на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина;
- Секој заинтересиран со општи познавања, бидејќи не е потребно одредено специфично техничко знаење за негово користење.

Лице со општи познавања

Лицата со општи познавања се луѓе без одредено поле на специјализација, за разлика на пример од инженер за вода и санитација или пак нутриционист.

Лицето со општо познавање игра важна улога во спроведувањето на процената, посебно кога е потребна општа поширока анализа на главни проблеми и влијанието кое го предизвикуваат. Тим на вакви лица кој го користи ова упатство може да се подели и да покрие голема просторна област за краток временски период. Упатството ќе им помогне на членовите на тимот да соберат информации за целокупната состојба во клучни сектори (здравство, вода и санитација и др.). Користењето на вакви лица со општи познавања ќе ја зголеми флексибилноста и ќе го намали потребниот временски период и цената на трошоците. Но ова не значи дека со тоа се исклучува потребата на користење на специјалисти. Резултатите од општата процена ќе обезбедат основа за фокусирано испраќање на специјалисти по потреба.

1.3. Како да се користи упатството

Ова упатство обезбедува совети како да се спроведе процена. Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина е инволвирано во повеќе различни ситуации. Секоја процена е различна,

што е само доказ повеќе дека постои голема разноликост во процесот. Ова упатство не ја објаснува секоја активност за секоја процена. Меѓутоа, упатството обезбедува рамка во која треба да се организира процената. Со помош на ова упатство, би требало да бидете во можност да ги опфатите сите главни аспекти кои се потребни за спроведување на успешна процена.

Некои делови од упатството ќе ви бидат повеќе од корист за разлика од други, зависно од ситуацијата со која се соочувате. Предлозите кои се тука презентирани може да се адаптираат за да кореспондираат на вашата специфична ситуација. Заради тоа, може да се каже дека ова упатство е наменето да ви помогне да го примените согласно со контекстот на итната состојба со која се соочувате.

Поглавјата од 1 до 3 опфаќаат општи концепти.

Поглавјата од 4 до 8 (Дел 1) се фокусирани на процесот на процена. Редоследот на поглавјата е речиси еквивалентен на редоследот на спроведување на задачи при вистинска процена – планирање, теренска работа, анализа и известување. Меѓутоа, процената не е линеарен процес и поголем дел од овие задачи се преклопуваат.

Дел 1 е делумно адаптиран согласно со Упатството за спроведување итни процени на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина (прво издание, октомври 2005).

Поглавјата 9 и 10 (Дел 2) се фокусираат на содржината на процена.

Дел 2 обезбедува насоки во однос на елементите кои треба да се имаат во предвид со цел подобро да се разбере природата на итната состојба. Ова е познато како “содржина” на процената.

Меѓународниот Комитет на Црвен крст има подготвено резиме упатство за домаќински економски пристап. Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина обезбедува листа за проверка во однос на работи на кои треба да се внимава во два специфични временски периоди: 24 часа по случувањето на катастрофата и 48–72 часа по случувањето на катастрофата.

Предлагаме прво целосно да го прочитате целиот документ со цел да ја разберете структурата и да се запознаете со содржината на упатството. Кога ќе треба да го користите документот за спроведување на вистинска процена, ќе видите дека ќе има потреба да одите напред назад низ документот со цел да се прилагодите на реалната ситуација во вашиот случај.

2. Концепт на процена

2.1. Проектен циклус

Проектниот циклус е составен од неколку фази (види Приказ 1) и тие фази може генерално да се опишат на следниов начин:

- процена: стекнување на информации за ситуацијата со цел да се идентификуваат проблемите, изворот на проблемите и последиците кои произлегуваат од нив;
- планирање/програмирање: организација на проектни/програмски активности;
- имплементација: акции кои се преземаат за да се обезбеди поддршка на населението;
- мониторинг: постојано набљудување и следење на остварениот напредок со преку реализацијата на проектот / програмот;
- ревидирање: сеопфатно испитување на остварениот напредок во однос на реализацијата на проектот / програмот спроведено од релевантен член на оперативниот менаџмент;
- евалуација: независно, објективно и сеопфатно испитување на политика, програм, услуга за поддршка или операција за обезбедување итна помош, вклучувајќи го аспектот на дизајнирање, имплементација и остварено влијание.

Приказ 1

2.2. Цел на процената

Цел на процената е да се разбере одредена ситуација со цел да се идентификува одреден проблем(и), изворот на проблемот и последиците на проблемот.

Цел на процената не е да се идентификува интервенцијата туку да се увиди дали интервенцијата е потребна или не.

2.3. Видови на проценка

Постојат три вида на проценка: брза проценка, детална проценка и континуирана проценка (види табела 1).

2.3.1 Брза проценка

Се спроведува по голема катастрофа како што е на пример земјотрес или ненадејно големо раселување на население. Брзата проценка служи за собирање на информации за потребите и постојните капацитети на погоденото население, можните области на интервенција и потребните ресурси. Брзата проценка вообичаено трае до една недела. По неа следува спроведување на детална проценка.

2.3.2 Детална проценка

Деталната проценка може да се спроведе заради една од следниве причини:

- Спроведена е брза проценка, но потребни се подетални информации со цел да се дадат потребните препораки;
- Движењето зема во предвид преземање на интервенција во нова област па заради тоа потребни се детални информации заради носење на соодветна одлука;
- Движењето се сомнева дека ситуацијата постепено се менува (пр. настапува полека суша) и заради тоа се потребни повеќе информации.

Деталната проценка генерално трае околу еден месец но може да трае подолго или пократко зависно од големината на областа, комплексноста на проблемот и достапните ресурси.

2.3.3 Континуирана проценка

Континуираната проценка се спроведува откако Движењето ќе спроведе детална проценка и е веќе оперативно во таа област. Оваа проценка подразбира редовно обновување на информациите во однос на ситуацијата, како и повратни информации од корисниците со цел да се потпомогне носењето одлуки во однос на преземање на долгорочни активности.

Ефективната континуирана процена помага да се детектира случувањето на промени, а кога тоа ќе се случи, за да се иницира брза или детална процена. Собраните информации за време на континуираната процена се користат како *секундарни информации* за време на брзата процена и деталната процена.

Показатели

Показател е квантитативна или квалитативна мерна единица која треба да обезбеди едноставна и сигурна основа за процена на остварен напредок, промена или перформанси во работата. На пример, споредба на цената на основните производи со дневната цена на трудот може да даде идеја за трендот на сиромаштија во одредена урбана област.

Пристапот со користење показатели ја намалува потребата за долги интервјуа и опасност од добивање погрешни податоци. Меѓутоа, показателите се тешки за дефинирање и нивното погрешно користење може опасно да ве одведе во погрешна насока.

2.3.4 Разлики помеѓу трите вида на процена

Сите процени се базирани на истиот принцип (идентификација на ранливост и капацитети) и сите го следат истиот процес (набљудување, интервјуирање, и собирање на информации). Меѓутоа, начинот на кој се собираат информациите зависи од видот на процената.

- **Број на посетени локации.** При брза процена се посетуваат помалку локации споредено со бројот на локации кои се посетуваат при деталната процена, па затоа е важно добро да се изберат локациите кои ќе се посетат.
- **Број на интервјуирани луѓе.** Помалку луѓе се интервјуираат при брзата процена споредено со бројот на луѓе кои се интервјуираат при деталната процена. На овој план многу е важно да се консултира колку што е можно повеќе луѓе.
- **Претпоставки.** При брзата процена, времето поминато на терен е кратко. Заради тоа, во некои случаи, треба да се потпрете на претпоставките. Претпоставките се базираат на претходни искуства од слични катастрофи и претходни знаења за погодените области. При деталната или континуираната процена, повеќе време се поминува на терен и помалку е потребно потпирање на претпоставки.
- **Секундарни информации.** При брза процена, има помалку време за собирање на информации од прва рака, па затоа акцентот се става на секундарните информации.

Разбирање на контекстот

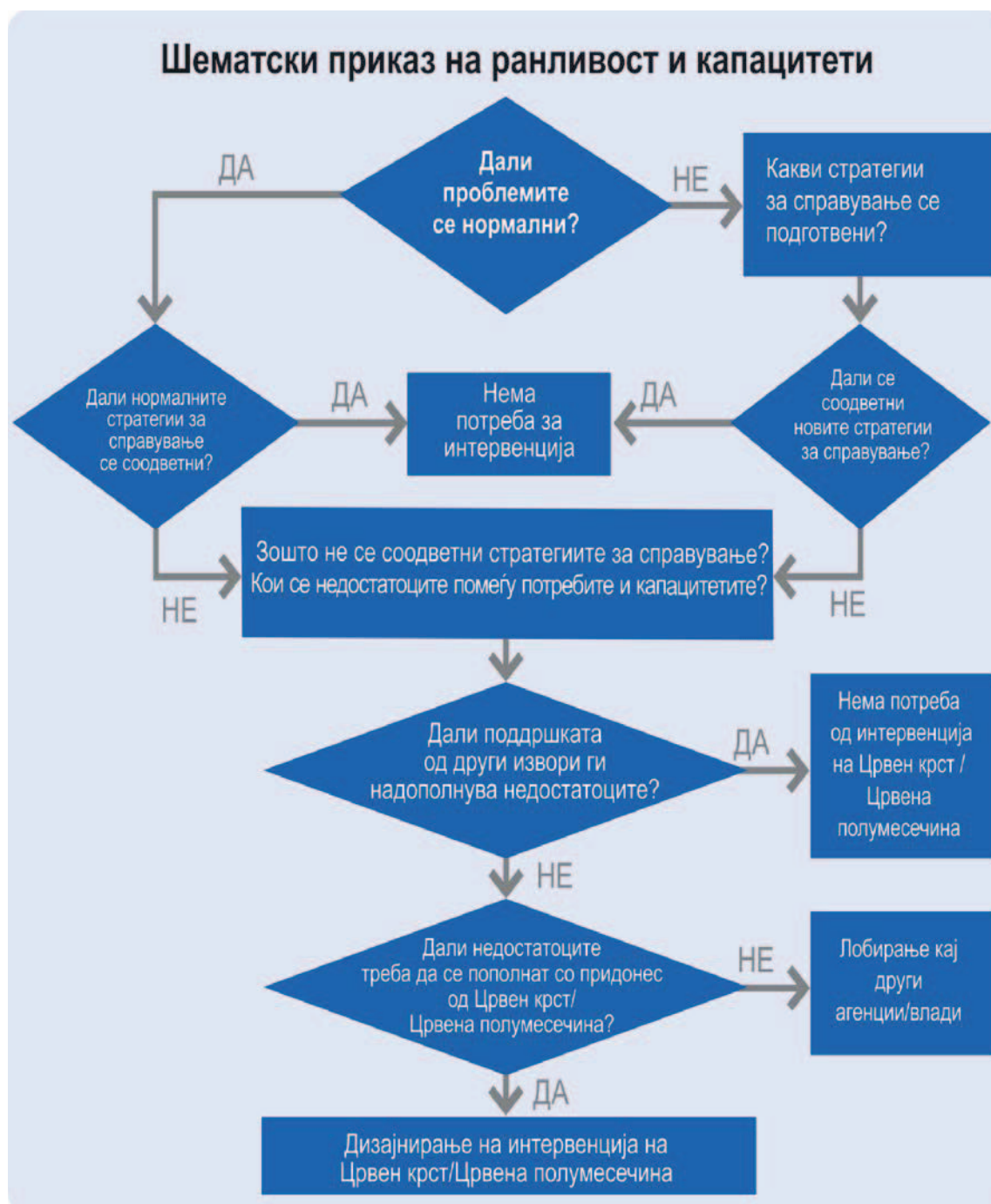
Дури и кај брзата процена, многу е важно да се разбере контекстот, бидејќи тоа може да биде многу важно за добросостојбата на погоденото население. На пример, основните потреби на раселените лица можеби се очигледни. Меѓутоа во одредени околности, дистрибуцијата на суштински намирници (пр. материјали за засолнување) може да ја загрозат добросостојбата на корисниците, бидејќи овие материјали може да привлечат крадци.

Карактеристики	Брза Процена	Детална Процена	Континуирана Процена
Време	Околу една недела	Околу еден месец	Информациите се собираат редовно во текот на целиот оперативен период
Пристап до извори на информации	Ограничен Нема време да се посетат сите локации и да се зборува со луѓе со разни извори на информации	Можно е да се посетат доволно локации и да се зборува со многу луѓе со разни извори на информации	Целосен пристап
Типични извори на информации	Секундарни информации, локални служби (здравство, водоснабдување, и др.) НВО, владини институции, погодено население/ од посети на домаќинства (мал примерок)	Секундарни информации, широк спектар на луѓе со информации.	Секундарни информации, селектиран избор на луѓе со информации, показатели, вработени и волонтери на Црвен крст и Црвена полумесечина.
Значење на претпоставките	Големо Недоволно време да се соберат обемни информации. Се прават претпоставки врз база на претходни искуства.	Мало Доволно време за интервјуирање на широк спектар на луѓе со информации.	Средно Претпоставките се базирани на показатели и информатори, но тие може да се верификуваат и од други извори
Вид на тим за процена	Искусни лица со општи познавања, со претходно искуство за вакви катастрофи.	Лица со општи познавања, но со можна поддршка на специјалисти од различни области.	Вработени и волонтери на Црвен крст и Црвена полумесечина кои спроведуваат редовни активности.

3. Рамка за ранливост и капацитети

Сите процени се базираат на Рамката за ранливост и капацитети на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина. Таа се состои од анализа на проблемите и капацитетот на луѓето да постапат по нив. Интервенција на Црвен крст/Црвена полумесечина можеби ќе биде потребна ако капацитетите на луѓето не се доволни да се справат со проблемите. Процесот е илустриран во Приказ бр. 2.

Приказ 2

Ранливост

Ранливоста е дефинирана како состојба која е предодредена како резултат на физички, социјални, економски, средински и политички фактори или процеси кои ја зголемуваат ранливоста на заедницата од влијание на шокови/опасности.

Сите луѓе се ранливи на нешто (пр. фармерот зависи од дождовите). *Немојте да извлекувате претпоставки за одредена ранливост врз база на искуства од други места.*

Капацитет

Капацитетот е дефиниран на следниов начин: “Ресурси на поединци, соседства, заедници, институции и земји за справување со влијание на одредена опасност/закана.”

Механизми за справување

Механизмите за справување се адаптираните невообичаени стратегии кои ги избираат луѓето како начин на живеење во одредени тешки времиња.

Механизмите за справување може да се класифицираат како:

- Стратегии кои се штетни за имотот (краткорочни диети, собирање диво овошје, продажба на несуштински имот, економска миграција на поединци заради работа, дополнително запослување, солидарни средства, и др.) лесно се надоместуваат и поправаат.
- Стратегии кои може да бидат штетни за имотот (пр. продажба на имот, продажба на средства за производство, големи сечи на шуми, вработување на деца, проституција, бандитизам). Тешки се за опоравување.

3.1 Процена на приоритетни сектори

Кога се спроведува процена, треба да се приоритетизираат следниве сектори:

- Хуманитарна помош
- Здравствени потреби

- Имот
- Вода, санитација и промоција на хигиена
- Храна и исхрана
- Безбедност, сигурност и заштита
- Засолниште

Приказ 3

Резултатите од процената треба да го подобрат квалитетот на интервенцијата.

Исто така, многу е важно да се идентификуваат капацитетите на националното друштво и да се види која е неговата улога и мандат за време на кризна состојба. Кога се собираат овие информации, треба да се земе во предвид планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби на националното друштво.

4. Вовед

На процената треба да се гледа од две гледни точки: како процес и нејзината содржина (види Приказ 4). Поглавјата од 4 до 8 се фокусирани на процесот.

Процесот на процена се однесува на начинот на кој е спроведена процената. Во него се утврдени разните чекори или методи кои треба да се применат со цел да се подобри квалитетот во работата и да се остварат посакуваните цели.

Постојат три главни фази на процесот на процена:

- Пред спроведување на теренска посета;
- За време на теренска посета;
- По завршување на теренска посета.

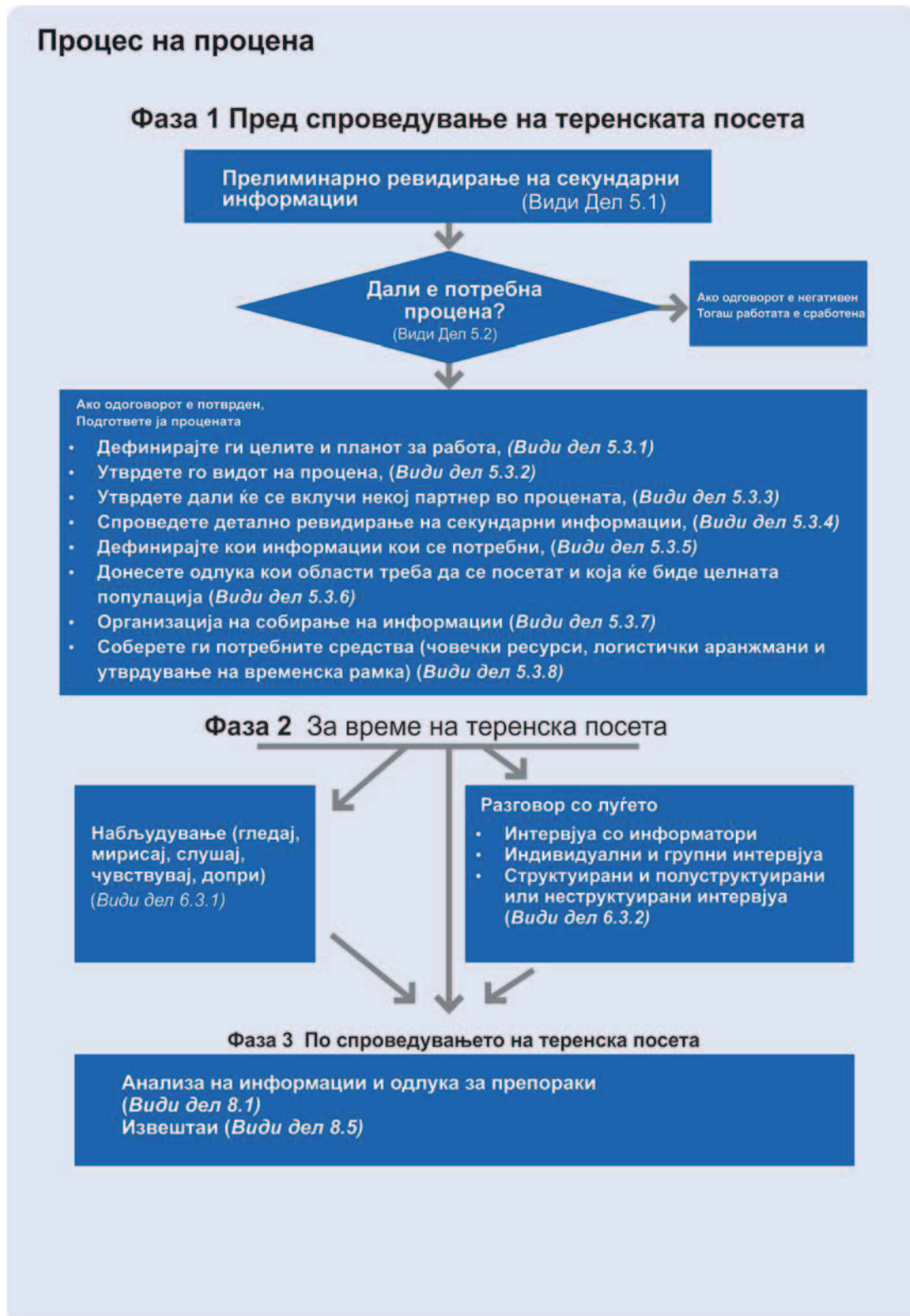
Приказ 4

Иако процената пред се се спроведува на терен, работата која се врши пред и после теренската посета е од еднакво значење и има големо влијание на целокупниот квалитет на процената.

Приказ 5 го илустрира процесот на процена. Имајте во предвид дека одредени активности не мора да се одвиваат во линеарна насока. На пример, *анализата и ревидирањето на секундарните информации* треба да се прават во текот на целиот процес.

Приказ 5

5. Пред спроведување на теренска посета

Овој дел ќе ви помогне да ги донесете првичните одлуки:

- Дали е потребна процена?
- Кои се целите на процената?
- Кој вид на процена е соодветен?

5.1 Прелиминарно ревидирање на секундарни информации

Секундарни информации

Секундарните информации се информации кои се веќе собрани, или од страна на Движењето или од други организации. Секундарните информации може да се поврзуваат со некоја претходна ситуација или со моменталната ситуација. Тие може да бидат во пишана форма (извештаи и др.) или пак може да бидат вербални по својата природа (дискусији).

Направете брз преглед на секундарните информации за да ви помогне да решите дали е потребно спроведување на процена. Проверете ги извештаите во медиумите, контактирајте претставници на други хуманитарни организации и владата; зборувајте со луѓе кои неодамна се имаат вратено од погодената област.

Дефинирајте ги следниве елементи:

- Природата на сигналите кои ве тераат да мислите дека е потребно спроведување на процена;
- Ургентноста на ситуацијата;
- Информации кои ви недостасуваат.

5.2 Дали е потребна процена?

Може да донесете одлука за спроведување на процена од повеќе причини, меѓу кои се следниве:

- Се случува голем шок или ненадејна промена (вулканска ерупција, вооружен воен напад);
- Сметате дека во блиска иднина може да се случи итна состојба (зголемена политичка нестабилност, суша);
- Потребни ви се повеќе информации за постојната итна состојба;
- Потребни ви се повеќе информации да го пополните упатството;
- Други причини.

Меѓутоа, може да решите дека процена не е најсоодветно решение бидејќи:

- Не евозможен пристап до погодената област;
- Постојните информации (извештаи од други агенции, и др.) се доволни;
- Многу агенции веќе спроведуваат процени во погодената област, и сметате дека се во состојба да ги покријат соодветно потребите и на навремен начин (без да се предизвикуваат погрешни очекувања ниту пак да се спроведуваат непотребни процени);
- Донесена е одлука да не се интервенира.

Презаситеност од процени

Може да дојде до појава на презаситеност од процени кога во областа се спроведуваат премногу процени од различни агенции. Луѓето се исфрустрирани бидејќи од нив се бара да одговараат на исти прашања повторно и повторно, честопати без очигледни резултати. Тие го губат трпението од хуманитарни процени. Во вакви околности мала е веројатноста дека процената ќе обезбеди корисни информации.

5.3 Подготовка на процена

Штом ќе се донесе одлука да се спроведе процена, има одредени работи кои треба да се имаат во предвид пред да се направи теренската посета.

5.3.1 Дефинирање на цели и план за работа

Разгледајте ги причините заради кои би се спровела процена. Дефинирајте ги целите на процената, прашањата кои таа треба да ги одговори и активностите од кои треба да биде составена. Определете, колку што е можно повеќе во детали, каков придонес треба да обезбеди тимот за процена. Бидете реални. Определете го обемот на информации кои ќе бидат потребни за остварување на посакуваните цели. Размислете кој ќе ги користи информациите и какви ќе бидат нивните потреби. Луѓето кои ќе ги користат информациите може да бидат некои или сите од доле наведените:

- Вработени во делегација на Меѓународната Федерација, во Секретаријатот на Меѓународната Федерација во Женева или вработени во централата на Меѓународниот Комитет на Црвен крст;
- Донатори;
- Претставници на медиуми или лица од оддел за комуникации;
- Лобисти.

Ако е потребно, подгответе правила со кои јасно ќе утврдите што се очекува од тимот кој ќе ја спроведе процената.

5.3.2. Утврдување на вид на процена

Утврдете кој вид на процена ќе ја спроведете: брза процена, детална процена или континуирана процена (види Дел 2.3).

5.3.3 Утврдување дали ќе се вклучи некој партнер во процената

Донесете одлука дали процената ќе ја спроведете сами или во координација со партнери од Движењето на Црвен крст / Црвена полумесечина или надворешни партнери (заедничка процена).

Внатрешни партнери

Искористете ги сите можни ресурси кои ви се достапни во рамките на Движењето. Ако во процената се вклучени повеќе од еден партнер од Движењето, видете какви им се капацитетите и утврдете ги нивните улоги. Улогите треба да се базираат на:

- Специфичниот мандат, оперативните специјалности и потенцијалните улоги на секој партнер;
- Законот и практиките со кои се уредува работата на националното друштво во земјата;
- Кодексот на однесување на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина и НВО при обезбедување хуманитарна поддршка во услови на катастрофи;
- Човечките и оперативните ресурси;
- Ограничувањата на партнерите.

Внимание

Ако националното друштво од земјата која е погодена од итната состојба не учествува во процената, се препорачува неговите вработени да бидат информирани за ова пред, и по спроведувањето на процената.

Надворешни партнери

Можно е да се спроведе заедничка процена и со други организации (владини и/или невладини). Заедничката процена може да биде полезна од следниве причини:

- Може да резултира во соработка и координација при планирање и имплементација на проекти.

- Ефективно користење на ресурси (споделување на човечки ресурси и логистика, и др., за време на процената.
- Се намалува веројатноста за спроведување премногу различни процени.

Има многу начини за споделување на одговорностите за време на спроведување на заедничка процена. Две можни сценарија на овој план се:

- Задачите се делат согласно со специализираноста на секоја од агенциите. На пример, Тимот за теренска процена и координација на Меѓународната Федерација може да врши процена на водоснабдувањето и пристапот до здравствени услуги, додека УНИЦЕФ може да врши процена на потребите за школување на раселените деца.
- Агенциите со слични интереси вршат исти задачи но во различни географски области. На пример, Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Светската Програма за Храна може да спроведуваат процени за безбедност на храна во различни претходно дефинирани географски области.

Заедничката процена е можна ако:

- Агенциите – учеснички споделуваат заеднички вредности и оперативни принципи.
- Агенциите – учеснички споделуваат исти или компатибилни методологии за спроведување процена.

Под одредени околности, заедничките процени не се соодветни. На пример:

- Доколку процените се специфични на мандатот (пр. Меѓународен Комитет на Црвен крст – заштитна работа).
- Кога не се компатибилни организациските вредности и оперативни принципи.
- Кога соработката може да ги наруши принципите на неутралност и непристрасност.
- Кога организациите и/или поединци се перципираат како пристрасни.

Кога е можно, при спроведувањето на процената, треба да се направат формални договори во кој што ќе се специфицираат улогите и одговорностите на секоја организација. Ако не е можно спроведување на заедничка процена, сепак е важно да се знае кои други организации спроведуваат процени.

Повторни процени во ист регион се контра продуктивни и неефикасни и влијаат на точноста и безбедноста. Ревидирањето на извештаи од

процени на други организации е суштинска компонента на ревидирањето на секундарни информации.

5.3.4 Спроведување на детално ревидирање на секундарни информации

Една од првите задачи на тимот за процена е вршење на детално ревидирање на секундарните информации. Тоа направете го преку барање на следниве податоци:

- Основни информации за областа која е во прашање;
- Информации директно поврзани со прашања нагласени во планот за работа;
- Информации поврзани со причините и природата на неодамнешните промени.

Секундарните информации помагаат за формирање на иницијална идеја во однос на можните проблеми и е корисна при планирање на првите теренски интервјуа. На пример, доколку одредена земјоделска област е погодена од суша, треба да се дискутира со земјоделците, помеѓу другото, и приносот на жетвата.

Примери на секундарни информации:

- Теренски извештаи од процени спроведени од Црвен крст / Црвена полумесечина или други агенции.
- Медиумски извештаи.
- Социјални, економски, политички и историски студии направени од страна на влади, универзитети и истражувачки групи.
- Технички анкети од владини министерства, универзитети, невладини организации, агенции на Обединети Нации, процена на ранливост и капацитети спроведена од Црвен крст / Црвена полумесечина.
- Податоци од попис спроведен од владата.
- Податоци од хидрометеоролошки завод.
- Карти.
- Изјави од очевидци (луѓе кои неодамна дошле од погодените области).
- Вербални комуникации со експерти за погодените области или за релевантни технички прашања.

Има многу други можни извори. Во секоја ситуација, имајте во предвид кои информации може да ви користат и каде може да се најдат овие информации.

Критериуми за секундарни информации

Преку поставување на доле наведените прашања може да утврдите колку се точни и корисни секундарните информации:

- На кој начин се собрани информациите? Која методологија е користена во процесот?
- Колку се сигурни изворите на информации?
- На кој начин информациите може да бидат пристрасни? (земете ја во предвид природата и целта заради која биле собрани информациите.)
- Кога се собрани информациите (дали се стари)?
- Дали информациите се базирани на факти или на мислења?

Секогаш пишете ги изворите на секундарни информации во извештајот за спроведената процена

Клучна порака

Бидете подготвени на контрадикторност кон иницијалните идеи, и секогаш очекувајте го она што не сте го очекувале.

5.3.5 Дефинирање на информации кои се потребни

Потребните информации ќе зависат од достапните сигурни информации и целите на процената. На пример, не прашувајте за стапка на вработеност ако Министерството за труд и социјална политика веќе обезбедува добри статистички податоци за овој аспект и не прашувајте ги луѓето во урбаните средини за тоа колкави се приносите на луѓето од жетвата во руралните области.

5.3.6 Носење одлука кои области треба да се посетат и која ќе биде целната популација

Честопати не е можно да се посети целиот регион кој е од интерес. Заради тоа мора да се изберат целни локации како репрезенти на целата територија. Статистичките методи за оваа намена вообичаено не се можни како резултат на временските ограничувања и пристапноста.

Заради тоа треба да користите ревидирање на секундарни информации за да идентификувате области и целни групи на население кои ќе го исполнуваат подолу наведениот критериум.

Приоритет 1: Област и / или популација кои се директно погодени

- На пример, зона каде се случил земјотрес, или пак вооружен конфликт, или население насилно раселено од своите живеалишта.

Приоритет 2: Област и / или популација кои се индиректно погодени

- На пример, области кои се економски погодени од конфликт кој се одвива во соседниот регион.

Приоритет 3: Област и / или популација кои не се погодени или пак се погодени во минимален обем

- Итната состојба нема значително влијание на животот и имотот на луѓето (многу корисно за споредување со погодените области).

Приказ 6

При брза процена, вообичаено има време за посета на локации и население во категорија со "Приоритет 1". Кај деталните и континуирани процени, треба да се посетат селектирани области од сите три категории. Понекогаш е невозможно да се обезбеди пристап до области од категорија со "Приоритет 1". Ако е таков случајот, обидете се да разговарате со луѓе кои дошле од овие области.

Внимание

Објаснете ги причините за вашиот избор на области во извештајот за процена. Списокот на области кои треба да се посетат може да се смени после првата теренска посета.

Ако, по започнувањето на теренската работа, стане јасно дека сте превиделе одредени важни области, тие може дополнително да се додадат. Меѓутоа, ако имате определен временски рок, тоа значи дека други области треба да се отстранат од списокот.

Методи на избор на примерок за интервјуирање

Идеално, одлучете кој метод на примерок за интервјуирање ќе го изберете, пред да одите на терен. Доколку постои потреба, истото може да го одлучите кога ќе бидете на лице место.

Ако избраните области се големи, со многу села или општини (“локации”), можеби ќе треба да направите второ ниво на селекција. Имате две опции:

- **Случаен избор на примерок.** Ова направете го кога локациите и имотите на домаќинствата се слични. Наведете ги сите локации и случајно изберете го бројот кој ќе го посетите.
- **Намерен избор на примерок.** Ако локациите и/или имотот на домаќинствата значително се разликуваат, изберете повеќе различни локации и/или домаќинства кои ќе ги прикажат различните карактеристики (етички, економски, град/село, и др.).

Генерално, подобро е да се посетат повеќе локации и да се интервјуираат помалку луѓе на секоја локација отколку обратно, да се интервјуираат повеќе луѓе на помалку локации.

Внимание

При многу итни состојби, се формираат “хуманитарни центри” околу клучните градови. Организациите се фокусираат на овие локации и генерално, покривањето на потребите на целното население се добри во овие опкружувања. Меѓутоа, честопати постојат проблеми и недостатоци помеѓу, или надвор од овие центри. Кога ќе одлучувате кои локации ќе ги посетите, имајте предвид дека треба да вклучите и некои од овие области.

Пример на случаен избор на домаќинства

Чекор 1. Одлучете колку домаќинства ќе интервјуирате.

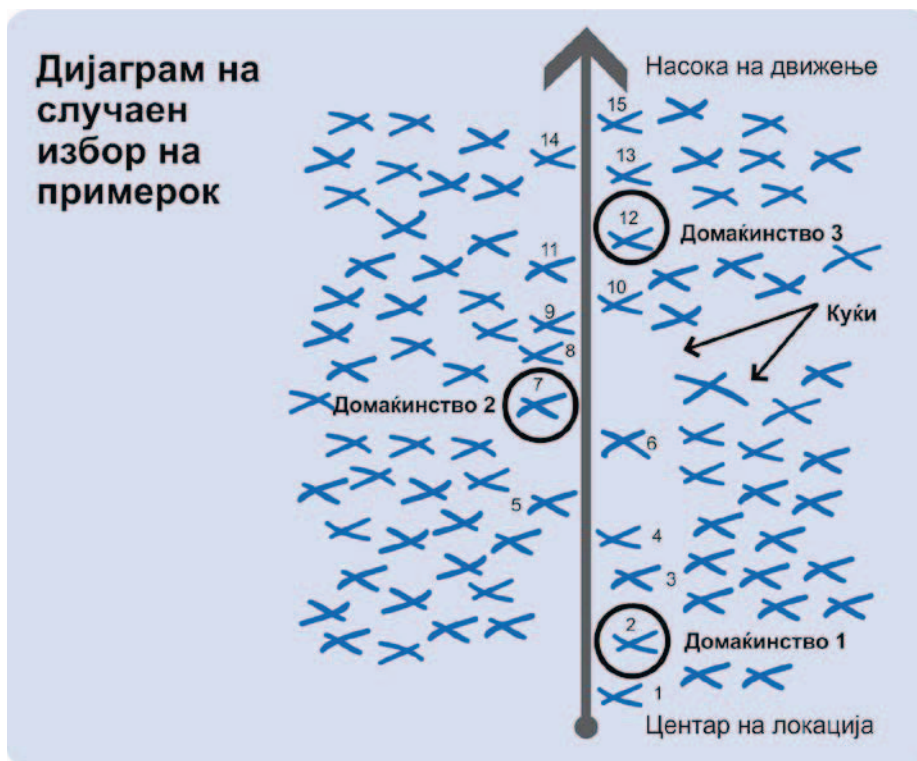
Бројот на интервјуирани домаќинства ќе зависи од достапното време и големината на заедницата. Спроведете најмалку три интервјуа на секоја локација, но бројот може да биде и поголем доколку имате повеќе време. Одвојте еден час за секое интервју, како и 30 минутна пауза помеѓу секое од интервјуата.

Чекор 2. Идентификација на домаќинства кои ќе се интервјуираат.

Застанете во центарот на локацијата. Свртете предмет на земјата или фрлете пенкало во воздух за да видите на која страна ќе падне. Одете во насоката која ви ја покажува предметот или пенкалото се додека не стигнете до крајот на локацијата, и по патот бројте ги куќите кои ќе ги поминувате. Поделете го бројот со бројот на домаќинства кои сакате да ги интервјуирате; на тој начин ќе го добиете интервалот помеѓу куќите (види приказ 6):

- Сакате да интервјуирате три домаќинства.
- Одете во определената насока и избројте 15 куќи по патот.
- Интервалот помеѓу бројот на куќите излегува $15/3 = 5$ (15 изброени куќи, 3 куќи ќе бидат примерокот за интервјуирање).
- Изберете случаен број помеѓу еден и пет; ова е првото домаќинство кое ќе го интервјуирате.
- По оваа куќа, одете во истата насока и избројте уште пет куќи; ова е второто домаќинство кое ќе го интервјуирате.
- Спроведете ја истата процедура за да го изберете третото и последно домаќинство.

Приказ 7

Алтернативни пристапи при земање случаен примерок

- Ако куќите се позиционирани во улици, изберете улица и следете ја истата процедура опишана во Чекор 2.
- Ако постојат точни податоци за населението, домаќинствата може да се изберат по случаен избор од списокот со имиња на домаќинства.

Пример на намерен избор на домаќинства

Користете го намерниот избор на примерок ако домаќинствата значително се разликуваат. На пример, можеби ќе сакате да интервјуирате одредени домаќинства бидејќи се социјално маргинализирани или имаат имоти кои посебно се разликуваат од другите. Има два начини за земање на примерок:

- Групите се сконцентрирани во одредени делови од селото или градот. Спроведете случаен избор на примерок, како што е опишано погоре, за секој дел посебно.
- Домаќинствата се распрскани низ целото село или град. Ако може да ги идентификувате домаќинствата за кои сте заинтересирани од пописот на селото или градот, изберете соодветен број по случаен избор од пописот. Ако нема податоци од пописот, побарајте од локалното население да ви помогне да идентификувате потребен број на домаќинства од секоја група.

5.3.7 Организација на собирање на информации

Иницијална листа за проверка

Тимот за процена ја составува листата за проверка од потребните информации и веројатните извори пред да оди на терен. Ова е важен дел од процесот на процена, бидејќи обезбедува фокус за тимска дискусија. Секоја процена наложува специфична листа за проверка.

Стандардните листи за проверка не се соодветни бидејќи:

- Секоја ситуација е различна.
- Процесот на составување на листата за проверка е од суштинско значење.

Иницијалната листа за проверка треба да ги содржи следниве елементи:

- Теми кои треба да се опфатат;
- Методи кои треба да се користат за собирање на информации;
- Луѓе со кои треба да се разговара и на кој начин да се спроведат интервјуата;
- Локации кои треба да се посетат;
- Одговорности на секој член на тимот.

Повеќе детали во однос на собирањето на информации може да најдете во Дел 6.3.

Клучна порака

Листите за проверка не треба да се третираат како прашалници. Тие имаат цел да помогнат во меморирањето. За време на интервјуата, навратете се на листата за проверка за да видите дали сте покриле се.

Останете отворени за нови информации кои произлегуваат од интервјуата. Колку повеќе искуство ќе стекнувате, толку помалку ќе ви треба листата за проверка.

5.3.8 Техничка организација на ресурси (човечки ресурси, логистички аранжмани и утврдување на временска рамка)

Структура на тимот

Назначете лидер на тимот (ако не сте го направиле веќе тоа) и одлучете во однос на структурата на тимот. Ова може да го направите преку една од следниве форми:

- **Лице(а) со општи познавања:** едно или повеќе лица со искуство но без одредени технички познавања;
- **Специјалист (и):** едно или повеќе лица избран(и) заради нивното посебно искуство или вештини);
- **Мулти-дисциплинарен тим:** група на специјалисти и лица со општи познавања кои ги претставуваат сите аспекти на работа на Црвен крст/Црвена полумесечина (инженери, здравствени работници, и др.).

Предностите и недостатоците од секој од пристапите се прикажани во Табела 2

Табела 2 Предностите и недостатоците на трите вида на структура на тим

Тимска структура	Предност	Недостаток
Лице(а) со општи познавања	Тимот може брзо да се собере (бидејќи не мора да се бараат специјалисти со посебни вештини). Тоа е посебно корисно при брзи процени.	Недостатокот на специфични вештини значи дека се потребни и процени за следење на состојбата кога ќе се идентификуваат технички проблеми.
	Може да обезбедат добра сеопфатна анализа на ситуацијата.	Техничките проблеми може да не се видат.
	Персонал од различни дисциплини може да ја спроведе процената, па заради тоа одговара за континуирана процена	При екстремни ситуации, тимовите за процена Треба да обезбедуваат поддршка (пр. за време на конфликт).
Специјалист (и)	Може брзо да ги идентификуваат проблемите во нивната струка.	Може да се фокусираат премногу на својата професија и да промашат аспекти поврзани со поширокиот контекст.
Мулти-дисциплинарен тим	Техничките проблеми може да се испитаат во поединости, па се избегнува потребата за последователна процена.	Тешки се за составување со сите потребни професионалци; заради тоа процените не се чести.
	Разните искуства обезбедуваат широка основа за анализа.	Можеби не се потребни сите технички специјалисти.
		Тимот е тежок за координирање (некомпатибилни методологии, комплицирана логистика).
		Големите тимови се безбедносна закана и може да делуваат застрашувачки во малите заедници.

Изберете ја соодветната структура на тимот врз база на локалните околности сврзани со секоја поединечна процена, посебно во однос на видот на информации кои сте решиле да ги собирате. Други фактори кои треба да се имаат во предвид се:

- **Јазик:** Ако е можно, вклучете луѓе кој го зборуваат локалниот јазик каде се врши процената. Во секој тим нека има преведувач онаму каде постои потреба.
- **Родова застапеност:** Обидете се во тимот да имате приближно подеднаков број на мажи и жени.
- **Локална застапеност:** Понекогаш е од корист да вклучите во тимот претставници на локалното население кои живеат во погодената област.
- **Пристрасност:** Сите луѓе на некој начин се пристрасни; нивните перцепции се базираат на културната позадина, искуство, професионална обука и многу други фактори. Обидете се да обезбедите рамнотежа во однос на гледиштата на поединечните членови на тимот.

Кога е можно, подобро е да се користи персонал на националното друштво или на Меѓународната Федерација во областа каде ќе се врши процена во земјата. Ова значи дека процените може да се спроведуваат често, се намалуваат патните и други трошоци, и се зајакнува врската помеѓу процената, проектното планирање и имплементацијата.

Клучна порака

Погрижете се дека персоналот е согласен да ги посети избраните локации. На пример, можеби некој од луѓето припаѓаат на етничка група која не е добредојдена во одредена средина.

Организирање на теренско патување

Пред да се оди на терен, лидерот на тимот треба да се погрижи сите членови на тимот да бидат информирани за следниве работи:

- планот за спроведување на мисијата и кои се очекувањата од процената;
- планот за акција, вклучувајќи ја методологијата која ќе се користи и временската рамка;
- работни односи: одговорностите на секој член на тимот, начинот на поднесување извештаи, и др.;
- логистички аранжмани за процената (транспорт, сместување, и др.
- безбедносни прашања, т.е. постојната ситуација и процедури кои треба да се следат за време на спроведувањето на процената;

- други прашања релевантни за процената во прашање.

Клучна порака

Многу е важно сите луѓе кои се вклучени во процената (вклучувајќи ги и преведувачите) да учествуваат во организацијата на теренското патување.

Пред да заминете на терен, погрижете се за следниве работи:

- Времето кое е на располагање (ефективен временски период поминат на терен) е доволно за да се реализираат зацртаните цели на процената.
- Периодот во годината е соодветен за спроведување на процената.
- Организирани се соодветно сите логистички и административни прашања поврзани со спроведувањето на теренската проценка.

6. За време на теренска посета

6.1 Теренска работа: принципи

Следниве принципи треба да се применат за време на спроведување на теренската работа:

- **Консултација на погодено население.** Да се поттикне погоденото население од итната состојба да како тоа гледа на ситуацијата. Дури и кај итни состојби кои бргу се случуваат потребно е да се бара мислење од локалното население.
- **Да се земат во предвид посебните потреби на различни групи и поединци** (мажи, жени, стари лица, деца и др.). Итните состојби имаат различно влијание на погоденото население и нивните потреби ќе се разликуваат.
- **Земете ја во предвид сигурноста на информациите.** Информациите може да се базирани на “факти” (дефинитивно вистинити), може да се базирани на “размислувања” (зависни од гледиштето на лицето кое ја дава информацијата) или да бидат “гласини” (базирани на неверификувани информации).
- **Имајте ја во предвид пристрасноста.** Секој е пристрасен на некој начин. Анализата на информации треба да ја земе во предвид потенцијалната пристрасност на информаторите и на лицата кои ја спроведуваат процената.
- **Земете ги во предвид интересите на маргинализираните групи.** Видете кој ја има моќта и чиј глас не може да се слушне. Маргинализацијата може да се заснова на пол, етничка припадност, социјален статус и/или многу други карактеристики.

- **Внимавајте на промени и трендови кои имаат влијание на општествените текови.** Обидете се разберете што ги предизвикува овие промени.
- **Имајте предвид дека може да се случи неочекуваното.** Бидете подготвени да се случи вашите претпоставки да не се остварат. Видете кои прашања се најважни за луѓето со кои зборувате.
- **Имајте го во предвид влијанието на одредени прашања на општеството во целина.** На пример, ХИВ/СИДА не е само здравствено прашање. Во многу делови во светот има застрашувачко социјално и економско влијание.
- **Во текот на целата процена, размислувајте на кој начин ќе се користат информациите.** Прашајте се каков вид на програм би бил соодветен да ги опфати предизвиците за кои дискутирате. Размислете кои би биле потенцијалните позитивни и негативни ефекти од програмата.
- **Внимателно и навремено испланирајте ги теренските посети.** Обидете се да избегнете ситуации кога луѓето се зафатени или кога имаат празник или прослава. Некои луѓе се отсутни за време на одредени делови од годината а активностите и ранливите состојби се различни од едно годишно време до друго.

6.2 Теренска работа: активности

Секој ден на теренот е различен и мора да се испланира соодветно. Меѓутоа, постојат одредени основни чекори кои треба да ги следи тимот за процена.

Внимание

Чекорите кои се опишани подолу не мора да се преземаат според прикажаниот редослед. Некои може да се преземаат истовремено ако тимот за процена е доволно голем. Честопати е неопходно да се повторат некои од чекорите ако се најде на контрадикторности и недоследности.

Чекор 1. Испланирајте го внимателно секој ден.

Подгответе се за следниот ден (вообичаено тоа направете го претходната вечер).

- Одлучете кои локации ќе ги посетите;
- Направете список на информациите кои треба да ги соберете;
- Договорете се како ќе ги соберете информациите (ова може да го измените во текот на денот);
- Дефинирајте ги одговорностите (кој што ќе прави).

Чекор 2. Остварете контакти со локалните власти

Остварете контакти со локалните власти (и други заинтересирани лица) кога ќе стигнете на одредиштето. Објаснете кои сте вие, причината за посетата и на кој начин ќе ги собирате информациите. Некогаш е добро да имате подготвено на лист хартија кратко резиме за вашата организација целите на процената. Со ова се зголемува транспарентноста и отчетноста пред јавноста.

Чекор 3. Користете ги техниките за набљудување

Направете неформална прошетка во областа заедно со локалното население. На овој начин ќе се стекнете со првични импресии за заедницата. За време на теренската работа, внимателно набљудувајте се околу вас (види Дел 6.3.1).

Чекор 4. Интервјуирање на луѓе

Идентификувајте групи или поединци со кој што ќе зборувате за да ги соберете потребните информации (види Дел 6.3.2)/.

Чекор 5. Организирајте состаноци на тимот

Сите членови на тимот за проценка треба да се состануваат во определени временски периоди за време на теренската работа. Тоа може да биде на средина на денот или на крај на работниот ден. На овој начин тие ќе може да споделат идеи и да се договорат за одредени промени доколку за тоа има потреба.

Чекор 6. Средба во заедницата на крајот на процената

Кога е можно, треба да се одржи средба со претставниците на заедницата по завршувањето на теренската проценка. Објаснете им што е направено, но не ветувајте никаква помош или поддршка.

6.3 Како се собираат информации

Информациите се собираат преку набљудување и интервјуа.

6.3.1. Набљудување

Набљудувањето честопати се запоставува како информативен извор. Исклучително голем број на информации може да се соберат и тоа на брз начин преку набљудување. Она што е уште поважно набљудувањето овозможува да се почувствува ситуацијата и да се добијат визуелни импресии. Тоа е пред сè и суштината на теренската работа. Најважните принципи кои се однесуваат на набљудувањето се следниве:

- Процената се започнува со прошетка низ целата локација. За време на процената искористете ја можноста да набљудувате колку што е можно повеќе. Ако дискутирате за вода, побарајте да ги видите изворите за снабдување со вода. Ако луѓето ви зборуваат за храна која не ја знаете, побарајте да ја видите и пробате. Можете многу да научите доколку поминете време на јавни места во заедницата (кафетерии, чајцилници, и др.). Гледајте наоколу и зборувајте со луѓето.
- Набљудувањето е корисно за вкрстена проверка на информации. На пример, ви кажале дека многу стока е загината за време на неодамнешната суша. Набргу потоа гледате големо стадо кози. Ова не мора да е во контрадикторност со она што ви го рекле – постојат многу објаснувања – но тоа може да биде основа за вашите следни прашања: “На кого му припаѓаат овие животни?”, “Како ја преживеале сушата?”, и така натака.
- Прошетката низ областа ја потпомага и дискусијата со луѓето. Атмосферата е неформална, и прашањата произлегуваат од работите што ги гледате. Вака е поприродно отколку да се повикувате на список на работи кои сте ги напишале на лист. Она што е многу важно е што одењето и набљудувањето се одлични начини за да се дојде до неочекувани информации.
- Набљудувањето е најдобар начин за проценка на инфраструктурата и логистиката. Со возење по патот може да видите дали патот е прооден (но бидете внимателни во конфликтни области: мините и неексплодираните средства од воени судири претставуваат сериозен проблем).
- Конечно, еден искрен совет за сите ситуации: Едноставно бидете љубопитни!

Клучна порака

Набљудувањето не е само гледање туку исто така и слушање, мирисање, чувствување и пипање.

6.3.2 Интервјуа

Интервјуата се основата на теренската процена. На секој дел од бараната информација треба да се гледа од три гледни точки:

- Кој е (се) најдобро лице (а) со кого треба да се разговара во однос на одредена информација?
- Дали е подобро со лицето (а) да се разговара поединечно или во група?
- Кој вид и техники на интервјуирање треба да се користат?

Изберете со кого ќе разговарате.

Клучните информатори се луѓе кои имаат специфични познавања за одредени аспекти од заедницата. Тие се корисни извори на информации кај итни состојби кои одеднаш се случуваат каде времето е ограничено. Типични примери за ова се земјоделци, здравствени работници, владини службеници, членови на здруженија на жени, деца и млади луѓе, персонал на локални НВО и трговци. Но секој со интересна сторија може да биде вклучен на списокот. Пазете на вакви луѓе додека ја спроведувате процената.

Интервјуата со клучни информатори се засноваат на специфичните знаења и искуства на информаторот. Ако интервјуираното лице е доктор, дискусијата веројатно ќе биде фокусирана на здравствени прашања. Меѓутоа, внимавајте на следниве аспекти:

- Фактот што информаторот е доктор (или инженер или лице од друга професија) не значи дека тој/таа ги знае сите аспекти на темата; болнички хирург не мора да знае многу за примарни здравствени прашања во рурални области.
- Професионалците, заради нивната општествена позиција и контакти со други професионалци, може да имаат добри познавања за политичкото и општествено опкружување и може да ви обезбедат информации кои се надвор од нивниот делокруг на работа.

Треба да просудите со цел да донесете одлука кои информации може да бидат корисни од информаторите. Започнете го интервјуто со општи теми, а потоа продолжете кон специфични теми од интерес.

Одлучете дали да спроведете групни или индивидуални интервјуа.

Интервјуата може да се спроведат со групи или со поединци.

Групните интервјуа овозможуваат интеракција помеѓу луѓето. Преку поттикнување на атмосфера на конструктивна дебата, може да ги проверите информациите и да испитате работи околу одредени прашања. На пример, некој може да каже дека најсериозните проблеми се поврзани со квалитетот на здравствените услуги, но други може да не се сложат со

тоа. Самата дебата, па дури иако не може да извлечете заклучоци, може да ви даде идеја за различните проблеми кои имаат влијание на заедницата.

Групните интервјуа се корисни за две цели:

- Да се соберат информации за широк спектар на теми. Да се собере група од различни профили на луѓе кои, заедно, може да дадат видување на ситуацијата.
- Да се здобие подобро разбирање за одредени прашања (резултати од приноси на жетвата и др. Во овој случај, корисно е да се води дискусија со група на луѓе од ист профил. Овој вид на интервју се вика “интервју во фокус група”.

При спроведувањето на групни интервјуа, имајте во предвид дека:

- Некои луѓе се посигурни во група заради нивниот статус во локалната заедница. Луѓе од маргинализирани групи можеби нема да сакаат да искажуваат отворено свои ставови, посебно ако нивните гледишта се контроверзни.
- Поттикнете релаксирана, неформална атмосфера; побарајте да се произнесат и оние кои не сакаат многу да зборуваат. “Справете” се со оние кои се премногу самоуверени за да не доминираат постојано во дискусијата

Внимание

Ако локалната средина е многу хиерархиска, има граници во однос на разноликоста која може да ја остварите во групата. Ако нема можност луѓето да зборуваат отворено, или ако нивното слободно учество може да им предизвика проблеми или на другите, подобро е да се свикаат засебни групи каде статусот ќе биде побалансиран (или пак луѓето нека се интервјуираат одвоено).

Индивидуалните интервјуа се корисни заради три цели:

- Да се добијат технички информации од луѓе кои претставуваат одредени професии, како на пример здравствени работници или лица од сферата на водоснабдување.
- Да се стекне знаење за состојбата со добитокот и имотот на домаќинствата.
- Да се иницира дискусија на специфични теми кои не се соодветни за групна дискусија (пр. сексуално насилство кај бегалско население).
- Да се заштеди време, кога нема доволно време за организирање на групно интервју.

Внимание

Пред да се спроведе индивидуално интервју, погрижете се лицето да не се најде во непријатна ситуација. Кога е можно, објаснете и на останатата заедница зошто сакате да зборувате токму со тоа лице и на која тема.

Изберете го видот на интервју кое ќе го спроведете.

Интервјето може да биде полу-структурирано (со штиклирање на листа за проверка), структурирано (прашалник) и неструктурирано (без претходно подготвени точки за дискусија). Се препорачуваат полу-структурираните интервјуа како најдобар начин за обезбедување на добра информација. Со помош на точки со штиклирање, ќе ги покриете сите точки кои сакате да ги прашате, со можност да бидете малку флексибилни за да дозволите дискусијата да се развие во друга насока ако за тоа има потреба.

Полуструктурирано интервју

Полу-структурираните интервју е интервју каде лицето кое го спроведува интервјето избира неколку клучни работи кои треба да се опфатат но останува отворено за други релевантни теми кои може да произлезат во дискусијата.

Структурирано интервју

Структурираните интервјуа и прашалниците не се вклучени во ова упатство бидејќи тие не се многу корисни за општи процени. Ситуациите се често несигурни па затоа е потребен флексибилен процес. Прашалниците се засноваат на фиксен сет на прашања дефинирани уште пред да започне теренската работа: Еве уште неколку факти во однос на прашалниците:

- Користењето на прашалници за испитување на комплексни и/или чувствителни информации може да резултира со информации кои водат во погрешен правец.
- Дизајнирањето на добар прашалник наложува техничка експертиза, искуство и добро разбирање на контекстот.
- Прашалниците може да ги надополнат добиените информации од полу-структурираните интервјуа и набљудување(посебно во технички области како што е вода и санитација). Ако треба да се користи прашалник тој треба да се подготви од специјалист од релевантниот сектор кој добро го познава специфичниот контекст на итната состојба.

Изберете соодветна техника за интервјуирање.

Повеќето интервјуа (групни и индивидуални) се засноваат на рамката за ранливост и капацитети. Вашата цел е да се разберат проблемите со кои

се соочени луѓето и начините за справување со тие проблеми. Некои проблеми се лесни за идентификација, на пример куќи уништени од поплави; или, злоупотреба на цивилно население за време на војна. Овие прашања, доколку ги погледнете подлабоко ќе видите дека се уште покомплицирани отколку на прв поглед.

Кога се спроведува полуструктурирано интервју, обидете се да ги опуштите интервјуираните лица. Погледнете ја вашата листа за проверка и побарајте дополнителни информации. Разгледајте го прашањето од друг агол со цел вкрстено да ги проверите добиените информации.

Започнете со општа конверзација за животот во областа и работите кои ги гледате околу вас. Не одете право на директни прашања за проблемите бидејќи:

- Со ова давате погрешен тон на интервјуто. Сакате да слушнете за позитивните како и негативните аспекти на животот во заедницата.
- Сконцентрирањето на проблеми дава впечаток дека вашата цел е да се открие “што може да даде Црвениот крст/Црвена полумесечина”. Ова ги поттикнува луѓето да ја презентираат својата “листа на желби” во однос на нивните материјални потреби.

Луѓето неизбежно ќе почнат да зборуваат за проблемите без да ги натерате на тоа. Кога ќе се случи ова, поттикнете ги да ви ги објаснат нивните грижи и како се справуваат со нив. Можеби нема да сакаат да зборуваат за сите аспекти поврзани со нивниот начин на справување со проблеми бидејќи:

- Некои работи се толку интегрирани во нивниот начин на живот што не го ни сметаат за нешто многу специфично за справување со проблемите. На пример, споделување на ресурси помеѓу различни домаќинства.
- Индивидуални компоненти на нивните стратегии за справување може да дадат мал придонес па затоа луѓето сметаат дека тоа воопшто не е важно да се напомени.
- Меѓутоа, кога сите “мали” компоненти ќе се додадат заедно, сепак даваат значителен придонес во однос на добросостојбата на семејството.
- Некои активности може да се нелегални, на пример ситна трговија без дозвола или збирање на стар метал каде се вклучени и неексплодирани средства, и луѓето не сакаат да зборуваат вакви работи на непознати лица. Ниту пак ќе одат во детали за активности како што се проституција, крадење или продажба на забранети работи.
- Луѓето може и намерно да премолчат информации со цел нивната ситуација да изгледа уште полоша отколку што е во стварноста со цел да го поттикнат Црвениот крст/Црвена полумесечина да им помогне.

Сите овие проблеми ја истакнуваат потребата од суптилен пристап. Директните прашања несе соодветни. Наместо тоа, напирајте ја темата внимателно со поставување прашања на различни начини и внимавајте на информации кои меѓусебно се потврдуваат или пак се контрадикторни.

Бидете претпазливи. Ако на луѓето им е непријатно да одговорат на некое прашање, немојте да инсистирате

7. Техники на процена

7.1 Партиципативни алатки

Во продолжение се претставени алатки или техники кои може да се применат за време на интервјуирање за да се поттикне интеракција со лицата кои обезбедуваат информации и за да се појаснат информациите кои тие ги обезбедуваат.

Внимание

Овие алатки се дизајнирани да се користат со лицата кои обезбедуваат информации кои не се навикнати на аналитички анкети. Бидете дискретни кога ги користите овие алатки, тие не се применуваат во секоја ситуација. Останува на тимот за процена да реши кои алатки ќе ги користи во дадена ситуација.

7.1.1 Дневен календар

Дневните календари обезбедуваат увид во однос на тоа како различни членови на заедницата го поминуваат своето време и дали и како се менува овој однос. Тие исто така може да помогнат во изборот и дизајнот на програми. На пример, ако луѓето поминуваат пет часови на ден на носење вода, добро е да се земе во предвид да се иницира проект за подобрување на водоснабдувањето.

Споредувањето на моменталните дневни распореди со претходните помага да се види какви се трендовите. На пример, ако луѓето одат два часа да обезбедат дрво за огрев, а порано тоа го правеле за половина час, може да се заклучи дека е присутен проблем на недостаток на шуми или пак во шумите има мини или неексплодирани воени средства. Во тој случај, може да се промовира користење на ефикасни шпорети во комбинација со други релевантни активности.

- Честопати е интересно да се направат поединечни вежби со различни членови на домаќинството (пр. деца, мажи и жени).
- Побарајте од учесниците да опишат еден типичен ден, со прикажување на што повеќе детали за нивните активности и времето кое е потребно за секоја од нив (види Приказ 8).

Приказ 8

Пример на дневен календар на жена во Авганистан

Изгрејсонце	Будење. Носење вода. Нега за деца
Наутро	Чистење на куќата. Работа во кујната и дворот. Одење на пазар да се купи храна.
Пладне	Подготвување ручек. Мажите јадат ручек. Жените јадат ручек.
Попладне	Миене садови. Чистење на кујната.
Навечер	Ложеење на огнот. Чување на децата. Подготвување вечера
Навечер	Легнување на децата. Принесување вечера за мажот. Вечерање на жената. Чистење.

7.1.2 Историска временска линија

Целта на историската временска линија е да се разбере скорешната историја во областа и жителите кои живеат во неа во однос на главните настани кои имале одредени влијанија по добросостојбата на луѓето. Вежбата може да се направи за време на групно интервју; колку е поразновидна групата, толку ќе биде поширок спектарот на гледишта во однос на локалната историја.

- Повлечете линија и означете неколку настани кои се случиле според кажувањата на луѓето. Наведете ги според хронолошки редослед.
- Објаснете дека целта е да се пополнат празнините на таа линија со други вакви настани кои не се наведени.
- Побарајте од луѓето да се потсетат на поважни настани во минатото (позитивни и негативни) и кога ти се случиле во однос на други настани кои веќе се наведени. Поттикнете ги да ги објаснат причините и нивното влијание.

7.1.3 Пропорционално прибирање информации

Пропорционалното прибирање информации е корисна вежба за пресметување на количини и пропорции, посебно кога се работи со луѓе кои не се навикнати да даваат квантитетни податоци.

На пример, можеби ќе треба да го знаете пропорционалниот сооднос на заедницата според петте групи на приходи кои ги добиваат семејствата од неколку различни извори.

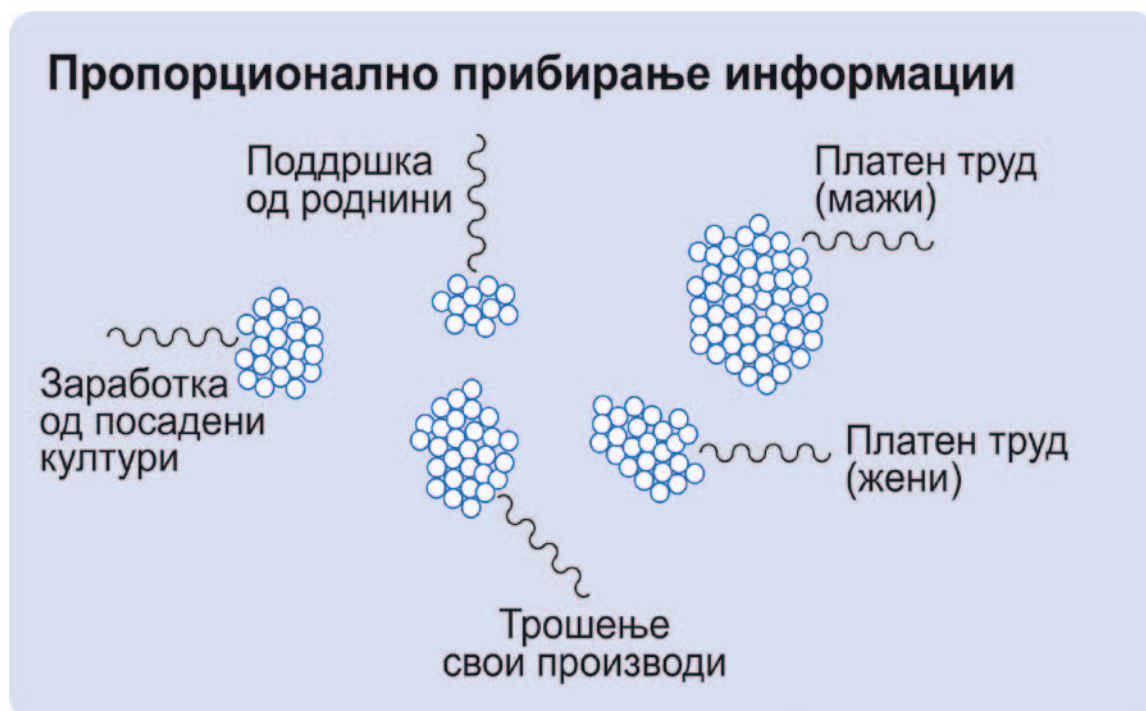
- Соберете 100 суви гравчиња (треба да бидат со приближно иста големина).
- Објаснете ја целта на вежбата. На пример, побарајте од членовите на домаќинствата да го опишат секој извор на приход.
- Побарајте од нив да ги поделат гравчињата според важноста на извор на приход (види Приказ 10).

Покрај тоа што е средство за прикажување на квантитативни податоци, пропорционалното прибирање информации е добра алатка за

фасилитација. При групна работа, ваквата активности ги руши бариерите помеѓу луѓето. Ова може да послужи како фокус алатка за дискусија.

Вообичаено се развива доста дискусија околу големината на секое купче, и тоа поттикнува учество и ја зголемува точноста при пресметувањето на податоци и информации.

Приказ 10

7.1.4 Сезонски календар

Сезонските календари се корисна алатка за примена во рурални средини каде производството варира во текот на годината. Овие календари може да ги рефлектираат сите позначајни настани кои се случуваат во текот на годината.

Сезонските календари најдобро е да се треба да се дефинираат за период од осумнаесет месеци, со цел да се прикажат периодите на преминување од едно годишно време во друго годишно време.

Дизајнирањето на календарот вообичаено се базира по основ на нормална година, со цел да се олеснат и намалат неправилностите и отстапувањата во текот на процената. Без разлика кој пристап на крајот ќе се избере, сезонските календари мора да имаат референтна година.

Најдобро е сезонските календари да се направат на тој начин што ќе започнуваат во некој важен период од годината (наместо, на пример, на 1-

ви јануари). Сезонските календари треба да содржат една колона за секој од овие елементи:

- месеци;
- локални називи на годишните времиња и нивното значење во однос на активностите и производството;
- климатски одлики (воглавно шема на врнежи);
- практики за одгледување стока;
 - миграции на стока според видот;
 - сезони на размножување според видот;
 - сезони на пород според видот;
- производство на животни:
 - производство на млеко;
 - производство на месо;
 - производство на волнени производи;
 - продажба на животни;
- производство на растенија и земјоделски култури (детално според видот на производ и негова употреба, пр. продажба, сточна храна, храна за домашна потрошувачка, и др.):
 - подготовка на земјиште и орање;
 - сееење и жетва според земјоделската култура;
 - плевеење;
 - контрола на паразити и штетници;
 - продажба на вишок на производи /купување дополнителна храна;
 - сезонски варијации на пазарни цени;
- календар на активности за секундарно производство според: вид, локација, оператор и придонес на економија на домаќинство;
- потребен обем на работа и прераспделување на работа:
 - жени;
 - мажи;
 - деца;
- проблеми:
 - сезона на глад;
 - период на преминување;
 - недостаток на вода.

Приказ 11 претставува пример на поедноставен сезонски календар ограничен на 12 месеци за да се олесни илустрацијата.

Приказ 11 Пример на сезонски календар

Безбедност	Ј	Ф	М	А	М	Ј	Ј	А	С	О	Н	Д
Низок приход	Х		Х				Х	Х		Х		
Висок приход												
Имиграција и миграција		Х	Х	Х				Х	Х			
Кражби												
Сезона на садење на земјоделски култури			Х	Х				Х	Х	Х		
Трговија со дрога			Х			Х	Х				Х	
Сообраќајни несреќи					Х					Х		
Домашно насилство	Х	Х	Х	Х					Х	Х	Х	Х
Сезона на жетва						Х						
Сезона на дождови		Х	Х			Х				Х	Х	
Здравје	Ј	Ф	М	А	М	Ј	Ј	А	С	О	Н	Д
Грип, настинки	Х	Х	Х								Х	Х
Стомачни болести, повраќање, дијареја		Х				Х	Х	Х				
Конјунктивитис	Х	Х								Х		Х
Болести кои се пренесуваат со вода				Х	Х	Х	Х	Х	Х			
Вошки	Х	Х									Х	Х
Опасности	Ј	Ф	М	А	М	Ј	Ј	А	С	О	Н	Д
Урагани	Х					Х	Х					
Шумски пожари						Х	Х	Х	Х			
Пожари на земјоделски култури						Х	Х	Х	Х			
Поплави	Х	Х	Х	Х						Х	Х	
Суша												
Ниски/високи температури	Х				Х	Х	Х				Х	Х

7.1.5 Рангирање во парови

Рангирањето во парови е партиципативен метод кој се користи за дефинирање на приоритети за да се определи одредено релативно значење. На пример, од неколку обезбедувачи на информации може да се побара да ги кажат своите проблеми или потреби според приоритетна важност а потоа тимот за процена може да ја провери доследноста на одговорите.

Исто така, може да се дефинираат и опишат економските статусни категории во однос на средствата и занимањето и може да се утврдат разликите помеѓу сиромашни, просечни и добро ситуирани домаќинства. Потоа рангирањето во парови може да се користи за утврдување на пропорционална припадност според добросостојба на популациските групи.

Рангирањето во парови исто така е многу корисна метода за дефинирање преференцијалност според редоследот на важност и значење. На пример, за да се утврди значењето на изворите на храна, од информаторите се бара да ги истакнат различните извори на храна на кои тие се потпираат.

Потоа, овие различни прашања, се внесуваат во редови и колони на матрицата; насловот на колони 1 е ист со тој оној на ред 1, на колони 2 е ист со ред 2 и така натака. Потоа работите еднаш се споредуваат една со друга, и од информаторите се бара да наведат што тие претпочитуваат; на пример, “Дали претпочитувате работа 1 или работа 2?” или “Што е поважно: извор 1 или извор 2?”. Потоа одговорите се внесуваат во соодветниот квадрат. Работата, или изворот кој е најчесто избран е најважен (односно со највисок приоритет); на овој начин се рангираат сите прашања или извори според редослед на важност/значење (види Приказ 12).

Приказ 12 Рангирање во парови – пример на извори на храна

Извор на храна	Производство	Купување	Собирање	Подарок
Производство		Производство	Производство	Производство
Купување			Собирање	Купување
Собирање				Собирање
Подарок				

Во примерот во Приказ 12, резултатите се следниве:

- Производството се истакнува како најважно три пати: 3.
- Собирањето се истакнува како најважно два пати: 2.
- Купувањето се истакнува како најважно еднаш: 1.
- Подарувањето не се истакнува како поважен извор од друг ниту еднаш.

Со други зборови, најважниот извор на храна според мислењето на групата е јасно сопственото производство на луѓето, следено од собирање или купување на храна. Оваа група очигледно многу малце се потпира на добивање подароци.

7.1.6 Анализа на партиципенти

Следниов метод е адаптиран според Serge Ghinet, 1997.

Хуманитарната акција еволуира во различни контексти во однос на ранливоста на кризи, социјалните и функционални димензии, и разните интереси и работи кои се во прашање. Преку разгледување на овие различни фактори, можно е да се идентификуваат различни партиципенти во одредена средина.

Општата цел на анализата на партиципенти е да се осигури дека операцијата се одвива во најдобри можни услови. Заради тоа, треба да се идентификуваат интересите, активностите и потребите на партиципентите во дијалог со нив, со цел да се постигне взаемно прифатлив договор.

На практично ниво, тука подразбираме:

- Идентификување на погодено луѓе и групи во специфична средина;
- Дефинирање во однос на тоа кој, што, каде, кога, како и зошто прави;
- Идентификување на поединечни интереси;
- Разбирање на односот на сили
- Дефинирање на потребите за помош;
- Разбирање на оперативните силни страни и можности.

Партиципентите може да бидат:

- Поединци;
- Интересни групи;
- Локални власти;
- Служби.

Партиципиентите се идентификуваат според различни критериуми:

- Нивните карактеристики:
 - социјален статус (нивната позиција во општествената структура);
 - идентитет (нивниот имиџ во системот за комуникација и размена);
 - проект (целта детерминирана од околностите и достапните ресурси);
 - моќ (нивната способност да влијаат на другите партиципенти);
- нивната функција и улога во општествениот систем;
- нивните интереси;
- работите кои се во прашање кои произлегуваат од специфични настани, посебно активностите на хуманитарен план.

Анализата на партиципенти се спроведува за секој од горе наведените параметри, според матрицата за анализа. Партиципиентите се уредени во колоните а прашањата во редовите. Приказ 13 покажува пример на анализа на партиципенти поврзано со општа дистрибуција на храна (ОДХ).

Приказ 13 Матрица за анализа на партиципенти – пример за општа дистрибуција на храна (ОДХ)

Прашања	Раселени лица	Земјоделска задруга	Трговци	Власти	Обезбедување
Вклучување во ОДХ	Да (гладни се)	Не	Да (за да се контролира)	Да (за да се покаже добра волја)	Да (за да продаваат)
Обезбедување на ОДХ	Да	Зависи од периодот и жетвата	Не (ако не може да го контролираат)	Да	Да
Спречување на ОДХ	Не	Зависи од периодот и жетвата	Да (ако не може да го контролираат)	Да (ако трговците доволно им платат)	Да (ако трговците доволно им платат)
Избегнување на негативни странични ефекти на ГФД	Да (ако тоа обезбедува континуитет на ОДХ)	Да	Да (ОДХ може да предизвика пад на цена на основни производи)	Да (за да се избегнат немири и притисок)	Зависи како страничните ефекти влијаат на нивната улога и влијание

Погоре прикажаната поедноставена матрица не содржи партиципенти од редот на хуманитарни организации кои се вклучени во општа дистрибуција на храна, ниту пак донатори, и трети страни кои ја поддржуваат војната.

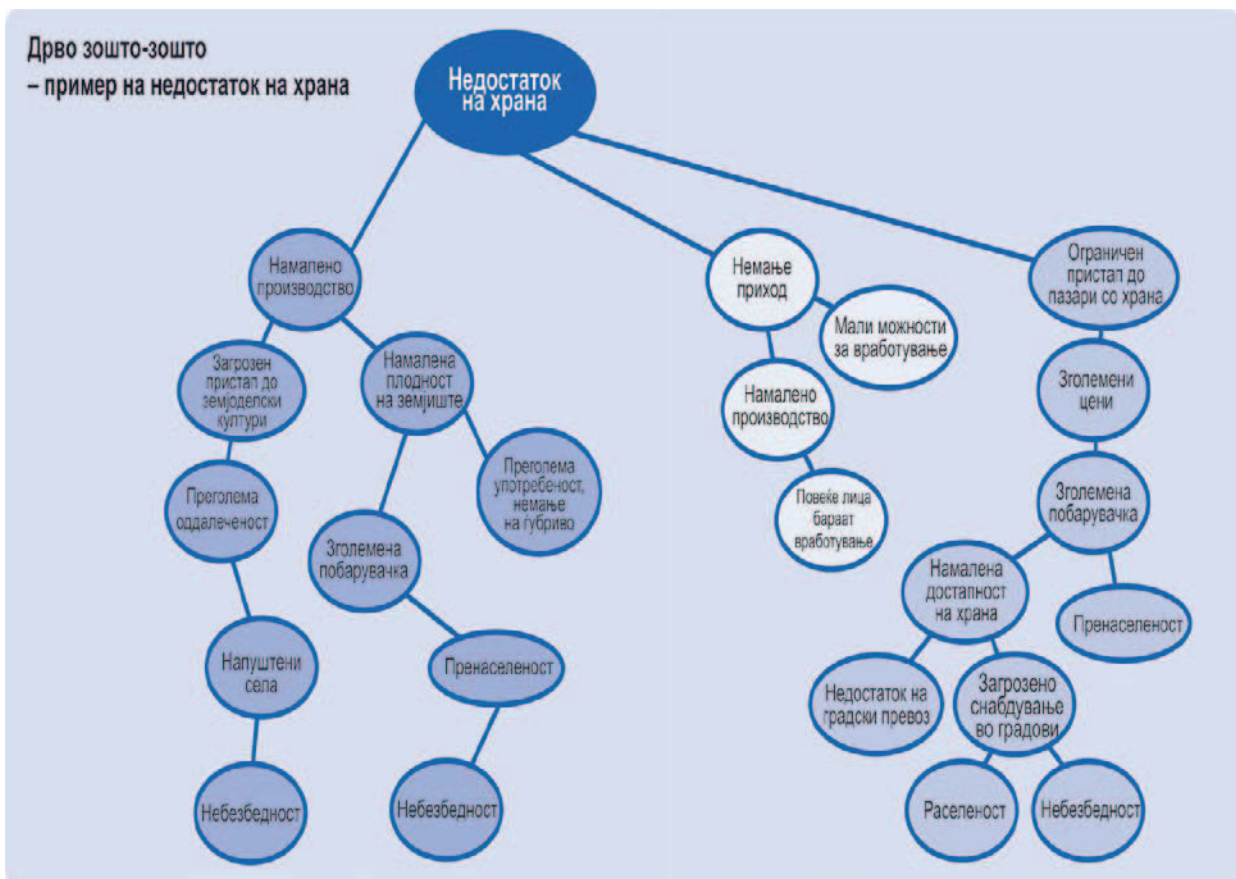
Партиципентите мора да бидат анализирани во овој пример согласно со нивната релевантност во однос на општата дистрибуција на храна; мора да се преземат неопходни преговори со цел да се обезбеди непречено дистрибуирање на планираната помош во храна, односно, прифатеноста од страна на партиципентите во процесот. Тука повторно, партиципативниот дијалог е единствениот можен пристап.

7.1.7 Дрво “зошто – зошто”

Дрво “зошто – зошто” овозможува партиципативна дебата во однос на детекција на причините за одреден проблем. Исто така овозможува утврдување на приоритети во однос на причинителите на проблемите. Едноставно ги илустрира односите помеѓу причината и ефектот. Преку навлегување во корените на прашањето, оваа алатка овозможува подобро дефинирање на целите и избор на соодветни интервенциски стратегии.

Приказ 14 претставува пример на дрвото “зошто – зошто” во контекст каде главниот проблем е недостаток на храна. Преку следење а вистинските причини за недостатокот на храна, јасно е дека, дистрибуцијата на семе, на пример, би била соодветно решение, без разлика какви други размислувања имало за тоа прашање претходно.

Приказ 14

7.1.8 Капацитет на граѓански организации

Ова е алатка за организациска анализа. Таа може да помогне заедницата да ги идентификува граѓанските организации кои се важни во однос на нејзиното функционирање. Граѓанските организации може да бидат од редот на верски институции, училишта, финансиски комитети, болници, координативни тела и локални влади.

Корисно е да се:

- идентификуваат разни видови на поддршка достапна за луѓето, кои може постепено да помогнат да се надградат локалните капацитети;
- утврди видот на организациската поддршка која им треба граѓанските организации со цел да се адресираат проблемите и ризиците и да се надградат менаџерските капацитети.

Спроведете полуструктурирано интервју. Темите за дискусија нека бидат следниве:

- Историја на граѓанската организација.
- Кога и зошто е формирана.
- Број на активни и пасивни членови.
- Трендови во однос на членство (бројот се зголемува или намалува?).
- Присутност на состаноци.
- Процеси на носење одлуки.
- Функционалност на комисији?
- Дали организацијата има развоен план за заедницата?
- Каков е придонесот на групата кон заедницата досега?

8. По спроведувањето на теренска посета

8.1 Анализа

Анализата е процес на синтетизирање на информации од различни извори што ви овозможува да дадете одговор на следниве прашања:

- Кои се главните проблеми?
- Кого го погодуваат овие проблеми?
- Кои се капацитетите на погоденото население? Колку добро може да се справат со овие проблеми?
- Дали друг вид на помош во моментот е достапна за погоденото население?
- Дали има потреба од интервенција на Движењето на Црвен крст/Црвена полумесечина? Ако е така, кој вид на интервенција е потребна?

Анализирајте ги информациите континуирано во текот на процената. Не оставајте ја анализата се до крајот на процената. Единствен исклучок од ова правило се однесува на анализата на секторски информации. Ако во тимот нема специјалисти, информациите поврзани за одреден специфичен сектор треба да се анализираат кога тоа ќе биде можно од страна на релевантен специјалист откако процената ќе биде готова.

Кога ќе се стигне до дизајнирањето на проектот во одредено специфично поле, потребни се консултации со специјалисти од таа област.

Во овој дел се прикажани совети во однос на:

- Решавање на недоследности кои се појавуваат во собраните информации;
- Сумирање на информации;
- Синтетизирање на информации од различни извори со цел да се постигнат заклучоци;
- Подготовка на препораки за иднина;
- Подготовка на извештај од процената.

8.1.1 Променливи информации

Кај било која проценка, ќе се соочите со променливи, односно недоследни информации. Тоа се случува како резултат на тоа што информаторите обезбедуваат различни одговори на исти прашања.

На пример:

- Еден човек вели дека изворот на вода е сув два месеци во годината додека друг вели дека изворот никогаш не пресушува.
- Еден човек вели дека добитокот од селото е изумрен а друг вели дека е жив и пасе на други локации.

Постојат одредени мерки кои може да ги преземете за да ги минимализирате или решите овие недоследности. Првата е размислување за информациите додека ги собирате. Ова ќе ви помогне да забележите недоследности. Поставете си ги следниве прашања:

- Дали новите информации ги поддржуваат или се во спротивност со секундарните информации?
- Дали собраните информации од еден информатор се слични или во спротивност со информациите од другиот информатор?
- Дали информациите собрани од различни членови на тимот се доследни?

- Дали информациите “имаат логика”? На пример, ако некој каже дека приносот бил нула, а вие видите свежо набрана пченка во селото, тука постои недоследност.

Ако си ги поставите овие прашања ќе ви помогне при поставувањето нови прашања до членовите на заедницата или пак ќе барате алтернативни информативни извори за да си ја појасните ситуацијата. Набљудувањето е честопати корисно при вакви ситуации.

Внимание

Како општо правило, обидете се да ги верификувате важните информации по пат на споредување на информациите добиени од два до три извори. Овие извори треба да се разновидни колку што е можно повеќе. Ако неколку различни информации ви дадат иста информација, таа веројатно е точна. Овој процес се вика триангулација.

Втората мерка е да се дискутираат наодите на редовна основа со другите членови на тимот.

- **За време на теренска работа.** Среќавајте се најмалку еднаш за време на денот поминат на терен (вообичаено некаде околу пладне). Споредете ги информациите, дискутирајте околу недоследности и договорете се дали се потребни одредени модификации во однос на распоредот на интервјуата.
- **На крајот на секој ден.** После секој поминат ден, дискутирајте околу собраните информации и заклучоците кои сте ги извлекле.
- **После теренската работа.** На крајот на теренската работа, тимот мора да се состане за да се договори околу финалните заклучоци.

Третата мерка е да се разгледаат причините за појава на недоследности. Има три генерални можности на овој план:

- **Перципирање.** Не постои секогаш “точен” одговор. Толкувањето на настаните од страна на луѓето зависи од нивните индивидуални околности.
- **Пристап до информации.** Некои луѓе се подобро информирани за одредена тема од други луѓе.
- **Погрешно презентирање.** Понекогаш луѓето намерно даваат погрешни информации.

Одлучете дали недоследностите ќе влијаат на заклучоците од процената и предлозите за потребни програми во иднина. Ако недоследностите не играат важна улога во однос на претстојните планирања, обидете се да ги решите но не трошете премногу време на тоа. Ако не може да ги решите, ставете забелешка со појаснување во финалниот извештај.

Доколку недоследностите не влијаат значително на финалните заклучоци, обидете се да ги разрешите преку:

- Решете која од трите погоре наведени причини (или комбинација на причини) е релевантна;
- Размислете зошто информациите се разликуваат;
- Видете на кој извор може повеќе да му верувате (секогаш некој од изборите е поверодостоен од другиот);
- Проверете ги информациите – или повторно разговарајте со информаторите или најдете нови лица кои може да ви ги појаснат информациите.

Ако овие мерки не ги разрешат недоследностите, вие самите треба да донесете суд. Во тој случај, тим лидерот одлучува кој ќе биде заклучокот, врз база на дискусиите во тимот и по разгледување на достапните информации. Најважно е:

- Заклучоците кои се засноваат на просудување јасно да бидат нагласени како такви во извештајот за процена, заедно со детали за направените претпоставки за да се извлечат конкретните заклучоци.
- Да се дадат препораки за постапување по заклучоците.

8.2 Сумирање на информации

Информациите ќе се собираат од различни извори. За да се искористат, тие треба да се сумираат. Во овој дел се даваат насоки за сумирање на информации од различни видови на интервјуа.

Информациите мора да се сумираат во насока од генерални информации кон специфични информации. Може да се следи следнава класификација:

1. Секундарните информации ќе се користат за да се опише глобална ситуација/проблем/причина зошто процената е направена. Во извештајот вклучете ги сите релевантни информации кои се прегледани.
2. Групните интервјуа и индивидуалните интервјуа со клучни информатори ќе обезбедат општи информации за добросостојбата и целокупната ситуација во посетената област. Сумирајте ги информациите во колку што е можно пократка форма.
3. Интервјуата во домаќинствата ќе ви обезбедат посспецифични информации за добросостојбата на луѓето и идентификација на луѓето според нивната имотна состојба (сиромашни, просечни и добро ситуирани). За секоја посетена локација, сумирајте ги состојбите во домаќинствата кои ќе ги посетите. Нотирајте ги промените и трендовите. Ако има големи разлики помеѓу домаќинствата во рамките на иста локација, обезбедете посебни информации за секој вид на домаќинство.

Примери на аспекти кои треба да се вклучат во резимето

За работите поопшто да се разберат

Локација	
Апроксимативен број на поединци или домаќинства (нагласете)	
Дали годината е лоша, добра или нормална?	
Ако годината е лоша, кои се главните причини?	
Главни извори на приходи во нормална година	
Ефектот на итната состојба на изворите на приходи за брза и детална процена или за ефектот од интервенцијата на изворите на приходи за континуирана процена	
Детали за стратегии за справување	
Дали стратегиите за справување имаат краткорочни или долгорочни негативни ефекти?	
Дали моменталниот приход е доволен за покривање на сите потреби?	
Други важни работи	

За работите подобро да се разберат

Локација	
Број на посетени домаќинства	
Апроксимативен број на домаќинства од овој тип на локацијата	
Состојба на домовите (задоволителна, незадоволителна, неприфатлива). Дадете кратки детали ако состојбата е незадоволителна или неприфатлива.	
Диета(главен извор на храна и промени од нормалното).	
Користење вода (адекватни количини, складирање, и др.).	
Здравствена состојба (болести и достапност до здравствена грижа).	
Продажба на имот. Дали луѓето си го продаваат имотот? Ако е одговорот потврден, кој продава?	
Улоги и одговорности на жени. Како се менуваат?	
Живот стил на деца. Како се менуваат?	
Големина и состав на домаќинства (просечен број на мажи, жени и деца).	
Други важни работи	

8.3 Сумирање на информации

Овој дел го опишува процес во три чекори за сумирање на информации од различни извори и презентирање на заклучоци во формат кој е корисен за планирачите на програми. Секој чекор е прикажан во табела со забелешки кои објаснуваат како да се пополнат табелите. Овој процес се заснова на рамката за ранливост и капацитети.

8.3.1 Чекор 1

Проблем	Нормален или нов?	Ако е нормален, колку често се појавува проблемот	Ако е нов, кога започнал проблемот

Рангирање на проблеми: Дали сите информатори се сложуваат во однос на рангирање на проблемите? Ако не, дајте детали (кои проблеми се прикажани како најсериозни од секоја група на информатори).

Други забелешки во однос на информациите во табелата:

Забелешка

Набројте ги сите проблеми идентификувани за време на процената. Бидете специфични. Не велете само дека проблемот е “поплави”. Кажете дека проблемите кои се предизвикани од поплавите се, на пример следниве:

- изгубени животи;
- повреди;
- разрушени куќи;
- контаминација на водата за пиење;
- друго.

Набројте ги сите овие работи како засебни проблеми во табелата. Рангирајте ги проблемите по соодветен редослед на важност (најпрво да се прикаже најголемиот проблем со најголеми последици). Забележете дали секој проблем е “нормален” или “нов”. Нормален проблем е оној

проблем кој се случува секоја година (пр. “период на недостаток на храна” пред жетвата). Нов проблем може да биде проблем кој се појавува како резултат на моментална итна состојба (пр. контаминација на системот за водоснабдување по случени поплави во регионот).

За “нормални” проблеми, забележете колку често се случуваат (пр. еднаш годишно или еднаш на три години). За “нови” проблеми, забележете кога започнале проблемите (по можност со датум).

8.3.2 Чекор 2

Проблем	Погодено население (опис)	Потреби	Стратегии за справување	Помош добиена од други

Локација на погоденото население.

Дали ова им е вообичаено место на живеење? Ако не е, зошто се раселени?

Кога се случило нивното раселување?

Каков е пристапот до локациите? Дајте податоци во однос на предизвици поврзани со годишните времиња, инфраструктурата (патишта, аеродроми, и др.), безбедносна состојба и политички фактори.

Дали некоја од стратегиите за справување има негативни последици на моменталната добросостојба и/или на долгорочната добросостојба на луѓето?

Дали некои луѓе немаат пристап до помош? Ако е така, зошто?

Забелешка

Идентификувајте ја популациската група погодена од секој од проблемите прикажани во Чекор 1. Опишете ја секоја популациска група. На пример: “луѓето кои живеат близу реката”; “жителите на село X”; “членовите на кланот Y”; или “деца во селото Z”.

Пресметајте го бројот на луѓе во секоја погодена популациска група, врз база на информациите кои се собрани за време на процената.

Честопати е тешко да се пресметаат бројки, бидејќи информациите од изворите се разликуваат.

- Ако пресметките од различни информатори се разумно блиски една со друга, пресметајте го просекот. На пример, информаторот А вели дека бројот на луѓе е околу 500, информаторот В вели дека бројот на луѓе е 550 а информаторот С вели дека бројот на луѓе е 575. Бројката што ќе ја користите во финалниот извештај е просекот извлечен од овие броеви: $(500 + 550 + 575)/3 = 540$.
- Ако пресметките од различни извори значително отстапуваат, треба да одлучите кој извор е најверодостоен. На пример, информаторот Х дава пресметка дека бројот на луѓе е 500, информаторот Y смета дека бројот на луѓе е 1.500 а информаторот Z смета дека бројот на луѓе е 1.600. Вие знаете дека информаторот Х е најверодостоен споредено со останатите двајца. Па заради тоа може да ја искористите бројот 700 (или 800 или 900 или друг просек зависно од вашата претпоставка).

Пресметките се во ред во рамките на процената. Но кога доколку треба да се спроведе интервенција, тогаш треба да се направат подетални пресметки.

Објаснете ги потребите кои резултираат од секој проблем. На пример:

- Проблем 1: Бунарот е пресушен. На луѓето им треба извор кој ќе обезбеди најмалку 15 литри вода по човек дневно во радиус од 500 метри од нивниот дом.
- Проблем 2: Луѓето немаат доволно храна. Потребно им е дополнителни 50 проценти храна за следните три месеци.

Кога е можно, квантифицирајте ги потребите. На пример, на секое домаќинство му треба помош од дополнителни 75 кг житарки на месечна основа.

Опишете ги постојните стратегии за справување поврзани со секој проблем на погоденото население.

На пример:

- Проблем: бунарот е пресушен.
- Погодено население: село Х.
- Стратегија за справување 1: жените и децата одат пеш три часа до алтернативен извор на вода.
- Стратегија за справување 2: луѓето поретко да се мијат.
- Други стратегии за справување.

Опишете ја помошта која луѓето ја добиваат во моментот. Помошта може да доаѓа од самата заедница или од надвор. Може да доаѓа од

традиционални системи или од системи воспоставени посебно за тој проблем.

На пример:

- Традиционални системи: верските групи во заедницата вообичаено обезбедуваат помош за најсиромашните.
- Специфични системи: помош обезбедува меѓународна агенција која е присутна да одговори на моменталната итна состојба.

8.3.3 Чекор 3

Погодено население (опис)	Потреби	Дали стратегии за справување и помош ги покриваат потребите	Процент на покриени потреби со стратегии за справување (А)	Процент на покриени потреби со помош (Б)	Процентуален недостаток во покриеност на потреби (100-А-Б)

Објаснете како е пресметан процентот.

Забелешка

За секоја погодена група на население, набројте ги потребите кои се идентификувани во Чекор 2.

Назначете дали постојните стратегии за справување и моменталната помош се доволни за покривање на потребите (да или не).

Кога е можно, пресметајте го степенот на покриеност на потребите преку стратегиите за справување и помошта. На пример:

- **Проблем.** Куќи се разрушени со поплавите.
- **Стратегии за справување.** Луѓето купуваат градежен материјал, користат материјал од разрушените куќи и добиваат исто така материјали од роднини и пријатели. Преку вежбата за пропорционално прибирање информации (види Дел 7.1.3), пресметувате дека овие стратегии покриваат околу 65 проценти од потребите. (А)
- **Помош.** Општината доделува одреден градежен материјал. Со ова се покриваат 10 проценти од потребите. (Б)

- Преку комбинирање на сопствените стратегии за справување и поддршката од општината, луѓето се во можност да покријат околу $65+10 = 75$ проценти од нивните потреби поврзани со градежен материјал.
- Еве го “недостатокот” на покиеност на потреби $100-75 = 25$ проценти на потреби (100-A-B). Ова може да го покрие Црвениот крст/Црвена полумесечина.

8.4 Извештај на процена

За секоја процена, подгответе извештај структуриран според упатствата добиени од националното друштво/делегацијата. Обемот на поединости кои ќе ги ставите во секое заглавие од извештајот ќе зависи од околностите на секоја процена.

Многу е важно заклучоците на процената да се презентираат на нај јасен можен начин. Користењето на стандардни формати им помага на читателите брзо да дојдат до потребните информации.

Забелешка

Извештајот од процената треба да биде колку што е можно пократок, но внимавајте да не испуштите важни информации.

Од тимот за процена не се очекува да изготви предлог проект. Меѓутоа, идеите од тимот се многу корисни за планерите на програмите. Има три можни заклучоци од процената (види ја Рамката за ранливост и капацитети, Дел 3):

- Нема потреба од интервенција (капацитетот на погоденото население е доволен да се справи со проблемот).
- Има потреба од интервенција, но Црвениот крст/Црвена полумесечина не е соодветната агенција за спроведување на оваа интервенција.
- Има потреба од интервенција, и Црвениот крст/Црвена полумесечина е соодветната агенција за спроведување на оваа интервенција

Ако заклучите дека Црвениот крст/Црвена полумесечина треба да интервенира, накратко дајте кратко резиме во која форма би била интервенцијата.

Забелешка

Процената треба да води кон изготвување на конкретен предлог проект или пак може да остане во форма на препорака. Во вториот случај, ќе треба да се соберат поопсежни информации пред да може да се подготви проект.

8.4.1 Анализа и алатки за известување

Има одредени алатки кои може да ви помогнат во анализата и известувањето за важни информации. Овие визуелни поддржувачи се генерално полесни за читање и разбирање отколку долги текстуални појаснувања.

8.4.1.1 Дијаграм на интеракции

Дијаграмот на интеракции ги покажува односите (моќ и солидарност) помеѓу одредена група на луѓе и други партиципенти. Можете директно да го направите дијаграмот со луѓето кои ги интервјуирате или прво да ги соберете информациите и да го направите дијаграмот потоа. Ова може да ви послужи како одличен додаток на извештајот.

Ставете одредена категорија на луѓе од интерес во круг во средината на дијаграмот. Потоа додајте круќе за секој партиципент, прикажан и позициониран во големина според неговото значење/влијание. Потоа нацртајте стрелки кои одговараат на видот на односите. Приказ 15 дава пример за дијаграм на интеракции.

Приказ 15

8.4.1.2 SWOT Анализа

Оваа алатка овозможува анализа на силните страни, слабостите, можностите и заканите на одреден програм. Матрицата е составена од четири квадрати, за секоја од погоре споменатите категории. Приказ 16 дава пример за SWOT анализа на општа дистрибуција на храна.

Приказ 16 Матрица на SWOT Анализа пример со општа дистрибуција на храна.

Силни страни	Слабости
<ul style="list-style-type: none">Редовни дистрибуции	<ul style="list-style-type: none">Храната монотона, влијае на губењето апетит кај децата
<ul style="list-style-type: none">Соодветни количини	<ul style="list-style-type: none">Повремена несигурност
<ul style="list-style-type: none">Соодветни методи за дистрибуција	<ul style="list-style-type: none">Гравот е тежок за подготвување
<ul style="list-style-type: none">Соодветна фреквентност на дистрибуции	
Можности	Закани
<ul style="list-style-type: none">Следење на здравствената состојба на децата	<ul style="list-style-type: none">Однесувањето на вооружените групи
<ul style="list-style-type: none">Регистрација за терапевтски програм за исхрана	<ul style="list-style-type: none">Оддалеченоста на дистрибутивните пунктови од живеалиштата на луѓето
<ul style="list-style-type: none">Обезбедување на витамин Ц како додаток во исхрана	<ul style="list-style-type: none">Тежок товар кој луѓето мора да го носат на раце кон своите домови
<ul style="list-style-type: none">Сесии поврзани со развојни можности	

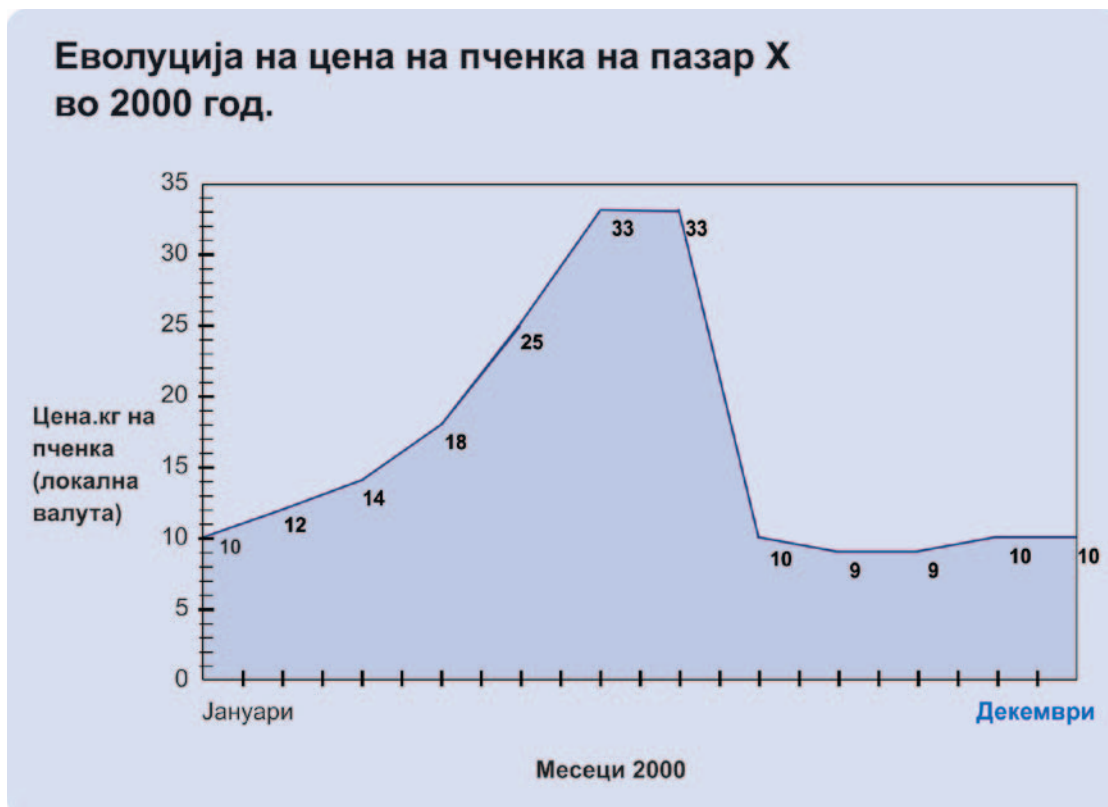
Подготвената SWOT анализа обезбедува основа за унапредување и зајакнување на силните страни, проучување на можностите, решавање, кога е можно на слабостите и заканите.

8.4.1.3 Графикони

Графиконите нашироко се користат во хуманитарните опкружување; тие се корисни за прикажување на дистрибуции, еволуција на одредени карактеристики (неисхранетост, цена на основни прехранбени производи, и др.) или односите помеѓу две варијабилни карактеристики. Тие вообичаено имаат хоризонтална оска (x-оска), која обично ја рефлектира независната варијабилна, како и вертикална оска (y-оска), која ја изразува зависната варијабилна.

Графиконите со две оски може да се претстават на различни начини; графиконите може да се користат за изразување на пропорции, преку внатрешно делење на одредена област (графикони со пати, графикони со хоризонтални, вертикални или збирни колони, и др. Приказ 17 ја покажува еволуцијата на цените на житарките во одреден временски период.

Приказ 17

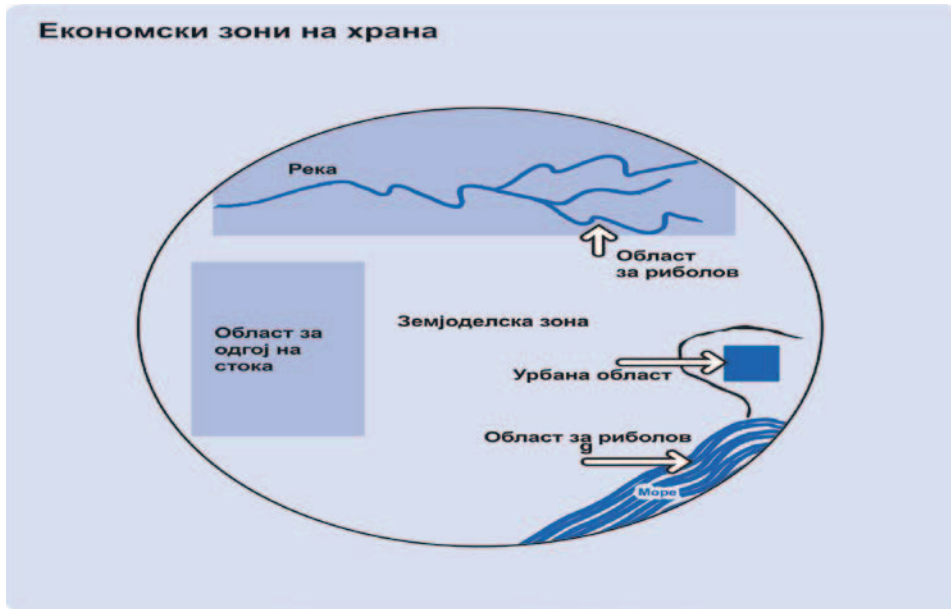
Приказот 17 покажува значителен (повеќе од три пати) и постојан пораст на цената на пченката во периодот помеѓу месец јануари 2000 год и месец јуни 2000 год, со изненаден пад на цената во месец август 2000 год. Овие движења обезбедуваат убави објаснувања во извештаите. Денес, повеќето компјутери имаат софтвер за подготовка на брзи и лесни графички илустрации.

8.4.1.4 Мапи

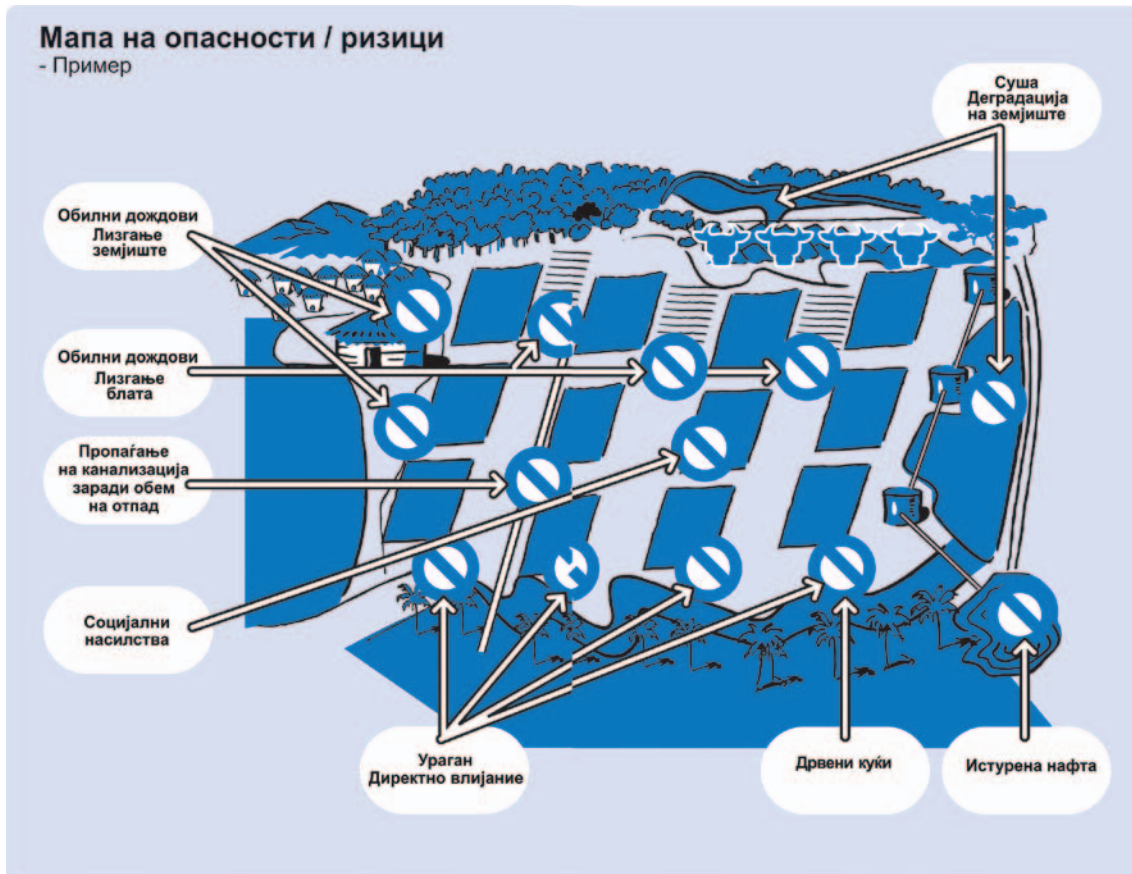
Мапите помагаат во визуелизација на простор и начинот на кој просторот е пополнет. Како и графиконите, мапите се честа алатка во хуманитарната акција. Тие обично покажуваат физички одлики како што се патишта, населби, административни граници, инфраструктура, хидрографски податоци и хуманитарна помош. Најдобро е графиконите да бидат едноставни за теренски потреби и да се ограничат на содржините и елементите кои се неопходни за успешно реализирање на потребната задача.

Мапата може да се подготви (или затоа што соодветна мапа не е достапна или пак се прави заради одредена цел) преку користење на компас и бројач на милји, или само по пат на набљудување. Прикажете 18, 19, 20 и 21 се различни видови на мапи кои се користат.

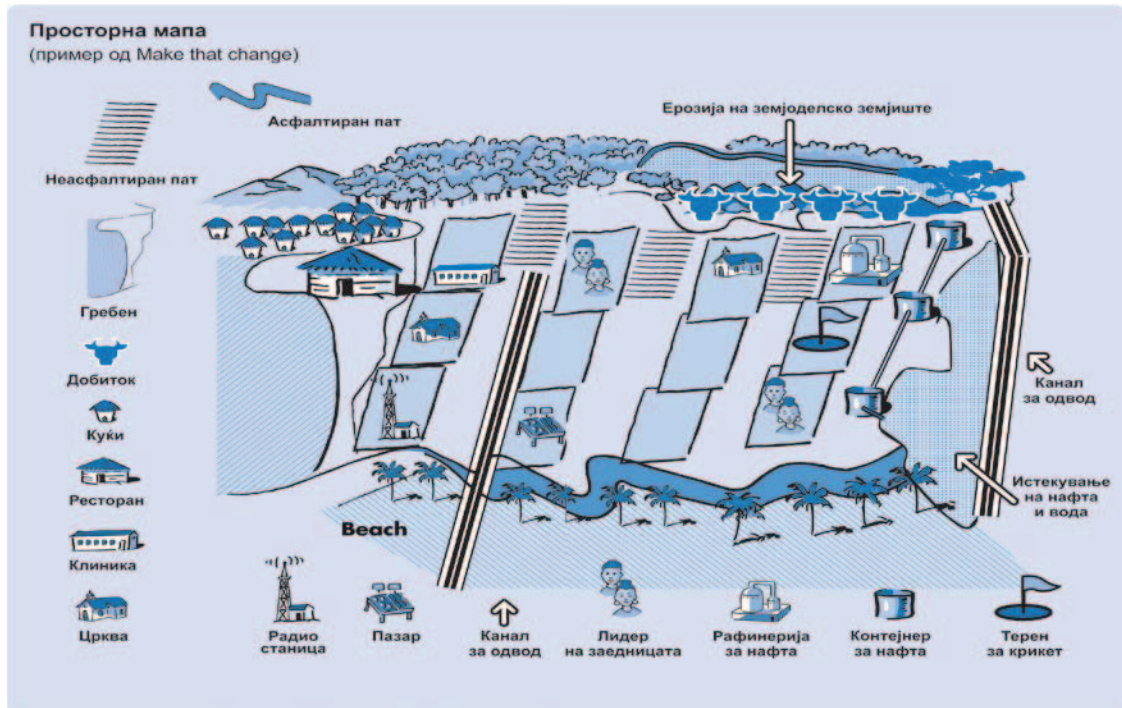
Приказ 18 Економски зони на храна

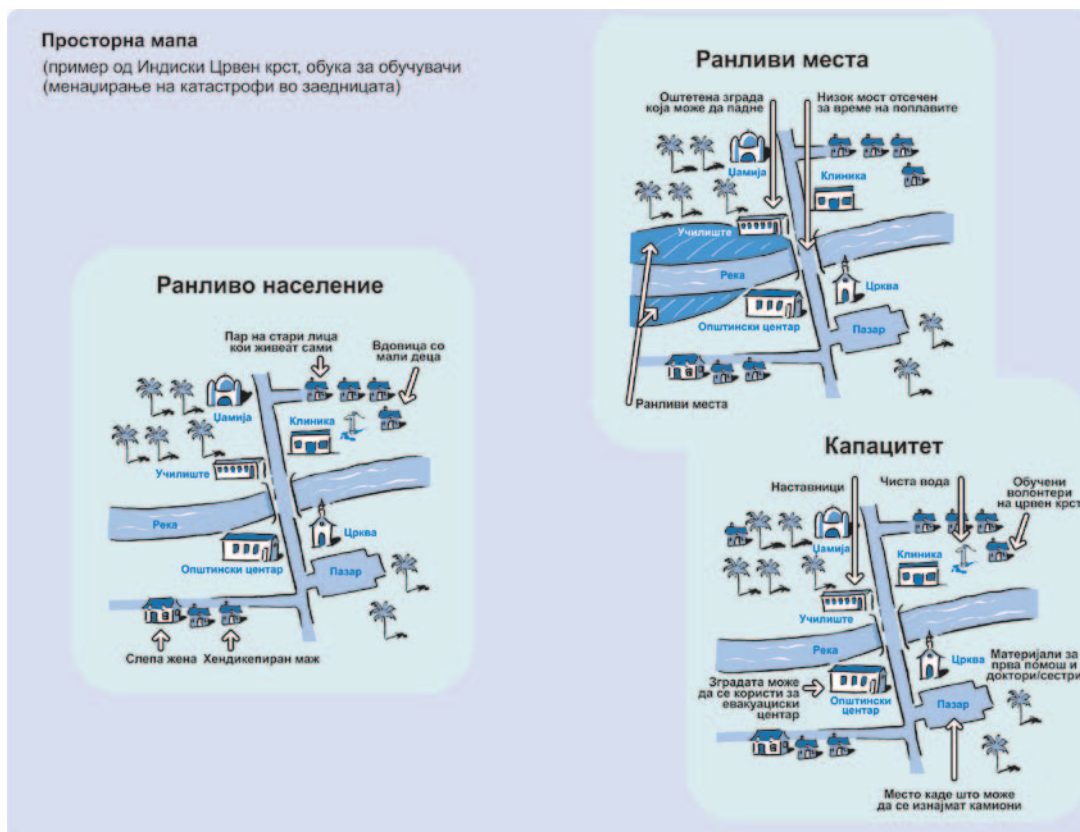
Приказ 19 Мапа на опасности/ризици

Приказ 20 Просторна мапа

Приказ 21 Просторна мапа Пример (од Индиски Црвен крст, Обука на обучувачи за менаџирање на катастрофи во локални заедници)

8.4.1.5 Прошетки за дефинирање

Прошетката за дефинирање подразбира прошетка низ заедницата за да се набљудуваат луѓето, околината и ресурсите. Се користи за нотирање на места и топографирање на областа и за да се разберат меѓусебните односи во нивната природна средина.

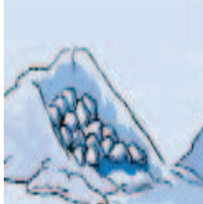
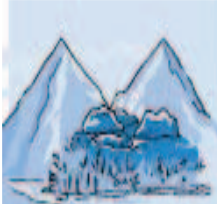
Прошетката за дефинирање обично се прави уште во раната фаза на истражувачкиот процес бидејќи дава можност за да се стекнете со генерална слика за заедницата. Заради тоа, таа овозможува набљудување на работи кои можеби ќе налагаат понатамошно истражување подоцна за време на интервјуата.

Запишувајте што гледате и слушате додека се движите (види Приказ 22). Ова подоцна може да го внесете во дијаграмот од прошетката (види Приказ 23).

Приказ 22 Прошетка за дефинирање – внесени информации

Transect Walk						
Ground	Irregular hilly pavement	Irregular hilly pavements	Kat, pavement	Flat main street pavement, drainage link to stair	+ Drainage + stair up	Hilly, steep small pavement under ground work, narrow street
Livelihood	Street sellers	Street sellers	6 shops + various products furniture, business, pasta + cafe	5 shops various products furniture + business pasta + coffee, Car sellers	Bankery / gas	
Level of local organization	families	families	MUKTA, Mosque, Meeting place	Families	Families down from central street mobile shops	individual families
Hazard & Risk	Earthquake, heavy rain, floods, Fire	Earthquake, heavy rain, floods, Fire, traffic	Houses collapsed, traffic accidents, problems	+ Houses collapsed + traffic accidents, problems	street floods, house flood, steps falls	Earthquake, Fire, heavy stream, flood
Condition to increase the vulnerability	lean, old houses, electric lines, garbage	lean streets, old houses, electric lines, garbage	crowded, no side walk, children playing, traffic	crowded, no side walk, children playing, traffic	Location as pattern, small drainage	old base, poor maintenance, poor electricity line, poor maintenance, no underground, not built
Belief & Value	Muslim	Muslim	MUSLIM, MUKTA spirit, leaders	Muslim, people friendly, open-minded	Muslim, Community link, people open	Muslim
Capacity	Electric, water, telephone, people, cars, orange tree	Electric, water, telephone, people	MUKTA office	car, post, gas, electricity, telephone, newspaper, media	House drainage	Electricity, water, telephone, street lamp, one good house

Приказ 23 прошетка за дефинирање – дијаграм
Пример (од Make that change)

					
Вид на терен	Ридска долина	Каменита, ридска долина	ридска долина	ридска долина	Каменита, ридска долина во рамница
Имот	Наводнување, земјоделие, населби, здравство, училиште, амбари за жито, вода	Населби, земјоделие, контрола на ерозија на земјиште, вода	Наводнување, земјоделие, пасишта, извор на вода населби, здравство, училиште, амбари за жито, вода	Земјоделие, пасишта, дрво за огрев`	Земјоделие, пасишта, активности за конзервација на земја и вода.
Ризици / опасности	Ерозија на земјиште, контаминација на вода, комарци	Ерозија на земјиште, комарци, незаштитена брана	Ерозија на земјиште, лоша санитарна состојба околу изворот, отворен бунар	Ерозија на земјиште, контаминација на подземна вода, комарци	Ерозија на земјиште, контаминација на подземна вода, исцрпување на подземна вода
Состојби кои ја зголемуваат ранливоста	Водата не е течна, стрмен терен, нема шуми, се користат ѓубрива	Водата не е течна, стрмен терен	Незаштитен извор, нема шуми, стрмен терен, се користат ѓубрива	Нема шуми, стрмен терен, недостаток на пасишта, се користат ѓубрива	Нема шуми, стрмен терен, недостаток на пасишта, се користат ѓубрива
Верувања и вредности	Црква, се користи алое во традиционална медицина	Се користи алое во традиционална медицина	Црква, се користи алое во традиционална медицина	Се користи алое и еукалиптус во традиционална медицина	
Капацитети	Карпест регион, се произведува храна, водна пумпа, вода	Брана, производство на храна	Пристапен пат, камен за градба, мерки за контрола на ерозија на земјиште, производство на храна	Пристапен пат, камен за градба, мерки за контрола на ерозија на земјиште, производство на храна	Пристапен пат, камен за градба, мерки за конзервација на вода производство на храна
Животна средина	Вода, алое и еукалиптус дрва	Алое, вода	Пасишта, бунар со вода, камења	Вода, алое и еукалиптус дрва	

Дел 2: Содржина на процена

Дел 2 се фокусира на содржината на процената. Обезбедува насоки во однос на елементите кои треба да се запазат со цел подобро да се разбере итната ситуација.

Содржината на процената се однесува во однос на тоа како луѓето се справуваат по одредена криза или шок. Ова може да се утврди преку сеопфатно и интегрирано ревидирање на контекстот, кризата или шокот, вклучените агенции, проблемите со кои се соочува населението кое е директно или индиректно погодено, и воспоставените стратегии за одговор.

Се подразбира дека поголемиот дел од информациите се добиваат преку разговор со заедниците по пат на користење на партиципативен пристап.

Во Дел 2, Меѓународниот Комитет на Црвен крст го користи домаќинскиот економски пристап, додека Меѓународната Федерација ги претставува елементите на кои треба да се посвети внимание во првите 24 часа и во периодот од 48–72 часа по катастрофата. Дел 1 (за процесот) се занимава прашања од заеднички интерес за двете организации, во однос на информации во Дел 2 (содржина) кои се поврзани со работата на секоја организација.

9 Домаќински економски пристап

9.1 Дефиниција на домаќинска економија

Домаќинската економија е збир на модалитетите на секое домаќинство преку кои има пристап, и обезбедува приход во пари и роба за покривање на неговите есенцијални потреби (храна, пари, и средства, како што се заштеди, имот, земјиште и др.

9.2 Домаќински економски пристап

Домаќинскиот економски пристап има за цел да проучи на кој начин домаќинствата успеваат да ги покријат своите суштински и несуштински потреби. На крај, покажува дали одредена популација е економски небезбедна и дали и треба помош. Тоа се прави по пат на споредување на одредена просечна година (со вообичаени околности кога популацијата е во состојба да си ги покрие суштинските потреби) со дадената година во прашање, посебно по одредена криза или итна состојба. Споредбата овозможува да се утврди дали популацијата е во полоша или подобра состојба од нормално.

9.3 Чекори при собирање на податоци

По пат на методите за собирање податоци опишани во Дел 1 (процес), следете ги чекорите прикажани подолу за да добиете јасен поглед на ситуацијата.

Чекор 1 Проценка на домашна економија

Храната и приходот генерално се добиваат од сопствено производство на храна, купување стока, од плата, ловење, садење култури во дворот на куќата, и др.

Соберете информации во однос на активностите .средствата за обезбедување на храна и приход, фреквенцијата на овие активности и членовите од домаќинството кои учествуваат во овие активности.

Пресметајте со колку парични средства придонесува секоја од активностите на заработувачката во семејството. Видете колкави се трошоците на домаќинството.

Чекор 2 Идентификација на зони на живеење

Зоните на живеење се географските области каде поголемиот дел од домаќинствата ја споделуваат економската динамика. Овие зони некогаш може да се преклопуваат една со друга (пример: вработени и самовработени во град или сточарски и земјоделски активности во одредена рурална област).

Идентификувајте ги разните релевантни зони за живеење во одредена област.

Чекор 3 Идентификација на добросостојба на групи според посед на имот

Имотните групи се групи на домаќинствата определени според поседот на имот (слични капацитети и ресурси во одредена релевантна зона за живеење. Идентификувајте ги клучните фактори кои ја прават разликата помеѓу групите (сиромашни, просечно стоечки и добро ситуирани групи).

Чекор 4 Разбирање на пазарна поврзаност и следење на промени на пазарот

Знаејќи ги кои се “нормалните” врски помеѓу заедниците и нивните различни пазари, ни помага да ги разбереме и предвидиме достапните опции во време на криза.

За време на кризна состојба, следете ги промените на пазарот на трудот (дали има повеќе или помалку можности за работа, дали се платите повисоки или пониски, и др.) и цените на клучните производи и/или пристапот до нив. Идентификувајте ги причините заради кои настануваат овие промени (конфликт и/или оштетување на инфраструктурата, и др.).

Чекор 5 Пресметување на ефекти од итната состојба/опасност

Последиците на итната состојба/опасноста по домаќинството на било која локација ќе зависат од специфичната комбинација на:

- Магнитудата и природата на несреќата/опасноста (сериозност, обем, времетраење);
- Добросостојбата на домаќинството;
- Можности за компензирање на загубата на имот;
- Изборот кој го чинат семејствата како резултат на одредени околности;
- Степенот на пазарна зависност;
- Надворешни и средински фактори.

Многу е важно да се анализираат последиците кои ги предизвикува одредена итна состојба/опасност, како на пример, небезбедна состојба, раселеност, суша, полава, и др., на пристапот на домаќинството до есенцијалните потреби. За оваа цел потребно е да се погледнат механизмите за справување, нивото на ранливост и/или нивото на отпорност.

Механизмите за справување се адаптираните/невообичаени стратегии кои ги избираат луѓето како начин на живеење во услови на тешки времиња за живеење.

Механизмите за справување може да се класифицираат како:

- Стратегии кои не се штетни за имотот и добросостојбата (пр. краткорочна диета, збирање диво овошје, продажба на несуштински предмети, миграција на поединци по работа, дополнително вработување, користење на вештини, солидарност, и др.). Тие лесно се надоместуваат.
- Стратегии кои се штетни за имотот и добросостојбата (пр. продажба на недвижен имот, продажба на средства за производство, голема сеча на шуми, работа на деца, проституција, бандитизам). Овие тешко се надоместуваат.

Ранливост се дефинира како: “Состојби предодредени од физички, социјални, економски, средински и политички фактори или процеси кои ја зголемуваат подложноста на заедницата на влијанија од

шокови/опасности.” Сите луѓе се ранливи на нешто (на пример, земјоделецот е ранлив на недостаток на врнежи за посевите што влијае на плодноста на земјиштето).

Ранливоста може да се намали преку зголемување и заштитување на добросостојбата и намалување на степенот на изложеност на опасности. Многу е важно да се прави разлика помеѓу шокови/опасности кои потекнуваат надвор од заедница (кои влијаат на сите луѓе во околината) и шокови/опасности кое примарно влијаат на одредени домаќинства (пример. ХИВ позитивни, дискриминација и др.

Отпорноста е способност за намалување, подготвеност и опоравување од шокови/опасности. Целосно ранливо домаќинство значи домаќинство без било каква отпорност да се справи со одреден шок/опасност; домаќинство кое може да апсорбира одреден шок/опасност без соодветно ниво на отпорност.

Колку подолго трае шокот/опасноста, толку повеќе се во опасност изворите на приход и механизмите за справување, се до точка каде тие целосно може да бидат загубени. Се што останува им останува тогаш се нивните поранешно стекнати капацитети. Со нивното слабеење/губење тие ги губат основните средства за живот што доведува до глад и губење на здравјето.

Луѓето кои се добро ситуирани може да бидат погодени од шок/опасност во исто онолку голема мера како и оние кои не се добро ситуирани. Па заради тоа нивната ранливост е слична. Главната разлика ќе бидат нивните капацитети за справување.

Богато семејство може да биде помалку во состојба да се справува со шок/опасност (бидејќи не е навикнато на сиромаштија).

Утврдете колку долго одредено домаќинство може да издржи со одредени механизми за справување.

- Кои од опциите за храна и приходи може да се прошират во моменталните околности?
- Кои други опции се на располагање?

Чекор 6 **Анализа на надворешно опкружување**

Надворешните средински фактори влијаат на ранливоста и отпорноста домаќинствата. Тука мислиме на законите (пишани или обичајни), постојната инфраструктура (патишта, и др.), и услуги (кредити, училиште, и др.). Тие се претставувани од различни институции.

Институции

Институциите може да значат членски организации или пак да претставуваат невидливи “правила на игра”. Тие може да бидат:

- **Формални организации за членување**, како што се задруги и регистрирани групи;
- **Неформални организации**, како што се групи за размена на работници или групи за ротирачко штедење;
- **Политички институции**, како што се министерства, закони и регулативи;
- **Економски институции**, како што се пазари, приватни компании, банки или даночни системи;
- **Општествено културни институции**, како што се бракот, наследство, религија и др.

Постоењето на добра законодавна/институционална средина им овозможува на луѓето да си го обезбедат и заштитат имотот, додека лошата законодавна/институционална средина може да ја влоши ранливоста на населението.

Локалните институции директно влијаат на домаќинскиот економски пристап, по пат на утврдување кои активности се законски/незаконски и соодветни/несоодветни за жени и мажи, по пат на стимулирање на одредени активности и избори и преку влијание на перцепциите за ефективност на одредени стратегии за остварување на посакуваните цели. Локалните институции исто така на индиректен начин влијаат на стратегиите за добросостојба на луѓето преку нивното влијание во однос на пристапот и контролата на средствата на домаќинствата.

Раководењето е нешто многу повеќе од влада и подразбира моќ во поширок смисол, дека ја уживаат сите чинители и партиципенти во дадена ситуација, вклучувајќи го и приватниот сектор, граѓанското општество и меѓународни организации. Овој поширок “систем на моќ” исто така влијае на капацитетите на луѓето да преземат мерки на претпазливост во однос на опасности како и нивното право да ги изразат своите потреби и да имаат пристап до релевантно техничко знаење и мерки за подготвеност кои може да ја намалат нивната ранливост.

Чекор 7 **Анализа на капацитет на население и на интервенциски опции**

Анализата на горе наведените работи ни овозможува да го процениме капацитетот на населението да спречи и надмине шокови/опасности. Резултатот од анализата ќе укаже дали е потребна интервенција и, доколку таа е потребна, ќе потенцира каков вид на интервенција е потребна.

Приказ 24 Аналитички процес

9.4 Листа за проверка за процена

Следниве листи за проверка ви презентираат некои од клучните елементи на кои треба да внимавате кога спроведувате процена со цел подобро да ја дефинирате домаќинската економија и надворешната средина. Не мора секој пат да ги вклучувате сите елементи: изборот ќе зависи од целта на процената и од моменталната ситуација. Но тоа исто значи дека може да вклучите и други работи кои не се тука напомнимати.

Добросостојба

- Стока, и принос од стока (месо, млеко, кожа);
- Принос од обработено земјиште;
- Алати (рачен алат и земјоделски алатки);
- Средства за производство за занаетчиски и трговски активности (опрема, објекти, други ресурси);
- Средства за производство (семе, ѓубрива, хемикалии за производство на култури, храна за стока, дрво за столарија, резервни делови за механика);
- Капацитети за складирање;

- Достапност на роба (стока/трговија за домаќинства како инпут за производство);
- Пристап до пазари.

Засолниште и домување

- Суштински предмети за домување;
- Достапност на услуги.

Транспорт

- Средства за транспорт;
- Пристап до транспорт.

Комуникации

- Комуникациски ресурси (телефон, радио, телевизија, компјутер);
- Пристап до комуникациски услуги и медиуми.

Природни ресурси

- Право на пристап и користење на земјиште;
- Достапност до ресурси за рибарење;
- Достапност до вода (за пиење, за добиток, за наводнување од извори, бунари, езерца, бушотини, и др.);
- Достапност на природна енергија (дрво, јаглен, и др.);
- Рекреативни места;
- Заштитена и чиста животна средина.

Човечки ресурси

- Достапност на работна рака (во домаќинството);
- вештини;
- знаење;
- учење и обука;
- искуство.

Финансиски средства

- достапност на плати (дневни, неделни, месечни, периодични и др.);
- само-вработување;
- цена на стока (за употреба во домаќинство или за производство);
- пристап до кредити;
- надоместоци;
- долгови/заштеди;

- мрежи за јавна сигурност (надоместоци, пензии);
- осигурување.

Социјална динамика

- едукативен систем;
- државни и приватни сервиси и услуги (здравствени, санитарни и други сервиси за поддршка на производство на култури и одгледување, библиотеки, рекреација);
- медиуми;
- социјални мрежи (семејство, црква, синдикат и други локални асоцијации);
- општествено социјални механизми за справување;
- локални граѓански асоцијации (невладини организации, локални организации).

Политичка средина

- адекватност и примена на законско и обичајно право;
- безбедност и стабилност;
- пристап до институции каде се носат одлуки како и политички процеси (формални и неформални, преку добро раководење, транспарентност, форуми, политички партии, и др.);
- пристап до правна поддршка.

10 Клучни елементи на кои треба да се внимава по брзото случување на катастрофата

Следниве листи за проверка имаат за цел да помогнат во идентификување на информации кои треба да се соберат како приоритет кога се спроведува брза процена во првите 24 часа 72 часа по случувањето на катастрофата, како што е на пример поголема поплава или земјотрес. Листите за проверка обезбедуваат релевантни информации за правење процена за рано опоравување и подготовка на терен за продолжување на процесот на процена на подетален начин во период од 1 до 30 дена по катастрофата.

За време на брз процена, важно е да се стави фокусот на промените помеѓу ситуацијата која претходела на катастрофата и ситуацијата по случувањето на катастрофата. Заради тоа, процените при итни состојби ги ставаат луѓето и нивниот имот во центарот на вниманието со цел да се види какво влијание имаат на една или повеќе од петте компоненти кои генерираат ранливост.

Анализата на собраните информации треба да помогне подобро да го разбереме следново:

- Степенот на отпорност на населението, кој им овозможува да преживеат и на адекватен начин ги задоволат своите основни потреби. Ова ќе помогне да се разбере и утврди нивниот статус на добросостојба и приходи.
- Постојното ниво на добросостојба во однос на здравствена состојба (вклучувајќи и ментално здравје), исхрана, вода и санитација, вработување, домување, и др.
- Нивото на само-заштита, кое е поврзано со адекватни средства за обезбедување заштита на луѓето, домот, имотот и средствата за производство, како вештините и техниките кои придонесуваат за ваквата заштита.
- Условите за социјална заштита, која генерално се обезбедува од локалните институции и која вклучува мерки на претпазливост кои луѓето не може самите да си ги обезбедат.
- Управување, во однос на начинот на кој се менаџираат финансиските, социјалните и националните ресурси за одговор на дадената ситуација.

Откако ќе се спроведат брзите процени, оние кои носат одлуки имаат подобри можности да ги организираат операциите за заштита на животот на луѓето, заштита на нивните витални потреби, обезбедување на поддршка на основните социјални услуги и заштита на имотот на луѓето.

При процената за рано опоравување, главната цел е да се открие како катастрофата имала влијание врз:

- Средствата за заработувачка на луѓето, вклучувајќи ги и основните средства за живот и имот кој го поседуваат;
- Способноста на луѓето на безбеден и адекватен начин да се засолнат (на подолг временски период);
- Здравствената состојба, вклучувајќи го ефектот на траума врз способноста на луѓето за опоравување;
- Пристапот до клучни услуги како што се здравство, вода и санитација, струја, транспорт, образование и др.;
- Ранливоста на луѓето и стратегиите за справување со катастрофи.

Процената исто така треба да овозможи подобро разбирање на:

- Односот помеѓу добросостојбата, засолниште, здравствена состојба и пристап до клучни услуги во однос на намалување или зголемување на ранливоста на луѓето и способноста за справување со итната состојба;
- Личната процена на луѓето во однос на клучни потреби и најважни приоритети;

- Капацитетот и интересот на членките на Меѓународната Федерација за одговор на итната состојба, посебно на националното друштво во погодената земја;
- Да се види дали има други партиципенти, политики или процеси кои може да имаат позитивен или негативен ефект на способноста да се обезбеди соодветен одговор ма приоритетните потреби идентификувани од страна на погодените заедници;
- Што работат другите организации, за да не се дуплираат програмите или активностите.

Следниве формати за 24 часовна процена и за 72 часовна процена се поделени во две главни категории:

- Институционалните состојби за одговор по катастрофата;
- Состојбите во заедницата и капацитетите за справување со катастрофата.

Брзо настапување на катастрофа 0-24 часа

Само-процена на капацитети за одговор на национално друштво

Вид и опсег на катастрофа
Дали централата или ООЦК се погодени од катастрофата?
Дали националното друштво има капацитети и ресурси да одговори брзо?
Дали националното друштво има искуство со координирање на меѓународна помош?

Навратете се на формуларот А за процена на капацитети за одговор на националното друштво

Теренска процена во првите 24 часа

Направено планирање на процена.
Тим А ги разгледува секундарните податоци.
Тим В спроведува теренски процени

Погледнете го формулар Б за итна теренска процена

Координација

Претставник назначен во координативно тело на агенцијата за кризен менаџмент
Оперативни тимови за одговор при катастрофи на националното друштво
Претставници на партнерски национални друштва и Меѓународната Федерација вклучени во Центарот за одговор при катастрофи
Комуникациски и информативни протоколи

Следете ги стандардните оперативни процедури на националното друштво

Анализа и носење одлуки

Анализа на информации
Одлуките го потпомогнуваат одговорот.

Следете ги стандардните оперативни процедури на националното друштво

Иницијален План за акција

Паралелни акции поврзани со одговор на катастрофа до започнување на процес на процена

Брзо настапување на катастрофата

Локално /национално

Први 24 часа

Регионално /глобално

Активности

- Потрага и спасување
- Тимови за прва помош
- Здравство
- Процена
- Исхрана и засолниште
- Извештаи за ДМИС
- Испраќање тимови за одговор при катастрофи
- Магазини
- Мониторинг

Капацитет на националното друштво

Процена во првите 24 часа

Координација

Анализа и носење одлуки

Активности

- ДМИС
- Информативен билтен
- ДРЕФ
- Прелиминарен апел
- Меѓународни медиуми
- Единица за одговор при катастрофи
- Тим за теренска процена
- Регионален тим за одговор при катастрофи
- Логистика
- Телекомуникации
- Мониторинг

Првичен план за одговор

Формулар за капацитети на националното друштво за одговор на итна состојба (А)

1. Национално друштво	Очекуван опсег на катастрофата? Дали националното друштво има искуство во менаџирање на катастрофа од ист ваков или посериозен обем? ☐ да ☐ не			
2. Централа Опишете ги состојбите: ☐ нема штета ☐ мала штета ☐ умерена штета ☐ уништеност				
3. ООЦК Опишете ги состојбите: ☐ нема штета ☐ мала штета ☐ умерена штета ☐ уништеност				
4. Човечки ресурси Објаснете колку луѓе се достапни во централата и ООЦК откако се случила катастрофата	Вработени	Волонтери	Други	
5. Можност да се финансира операцијата за одговор	Часови/денови	Недела(и)	Месец (и)	
6. Телекомуникации Опишете ги состојбите ☐ Целосно оперативни ☐ Делумно оперативни ☐ Не се оперативни	Фиксна линија	Мобилна линија	ХФ/ВХ ФСМС	Забелешки

7. Магазин и хуманитарна помош	Дали постојат резерви за задоволување на моментални потреби на корисници?		Ако има, за колку луѓе и за колкав период?
☐ Целосно оперативни			
☐ Делумно оперативни			
☐ Не се оперативни			
8. Координација со други активности на други	Со локални власти и други НВО	Со национални власти и агенции на ОН	Со Движењето (национални друштва, Меѓународната Федерација, МКЦК)
Опишете ги состојбите			
9. Дали постојат одредени безбедносни или сигурносни прашања кои треба да се потенцираат?	Генерално пред катастрофата		За време на катастрофата и по катастрофата
10. Друго			

Мала штета

Објектите може безбедно да се населат со луѓе но потребни се помали поправки.

Умерена штета

Објектите не може безбедно да се населат со луѓе и потребни се поголеми поправки.

Уништени објекти

Објектите се потполно уништени и потребна е целосна изградба од почеток.

Забелешка:

Ако е неопходно, нацртајте карта за да ги прикажете локациите.

Првите 24 часа

Вид на катастрофа _____

Координати на НД или ООЦК _____

Формулар за брза теренска процена (Б)

1. Географска област		Приближен број на жители:	
2. Заедница каде се врши процена		Приближен број на жители:	
3. Име на лидер на тим за процена:		4. Контакт лице во заедницата со контакт информации:	
5. Датум	6. Време		
7. Лица	# повредени	# загинати	# исчезнати
8. Погодени домови	# мала штета	# умерена штета	# уништени
9. # на семејства (обезбедете % ако не е можно да обезбедите број во рок од 4 часа)	Во моментот познат број на раселени лица	Предвиден број на раселени лица	
10. Како се засолнуваат луѓето Засолниште во семејства домаќини во кампови друго	Опишете ја состојбата		
Опис на штета и пристапност			
11. Статус на патишта / најдобар можен начин за пристапување до погодената област			
12. Состојби пристап			Работи кои треба да се имаат во предвид:
☐ Железница			☐ Опасни

☐ Мостови ☐ Водовод ☐ Канализација ☐ Училишта ☐ Здравствени институции ☐ Струја ☐ Телефони ☐ Аеродром ☐ пристаниште		материјали ☐ Истечени отровни материји ☐ Мини ☐ друго
--	--	---

(Набљудување (опис на загуба на имот))

13.Ефекти на урбана средина (ако е применливо)	Комерцијални згради	Компании Фабрики	Згради на државни институции
--	---------------------	---------------------	------------------------------

14.Краток опис на имотни групи на луѓе и на кој начин се погодени (секундарни информации)

15.Кои се специфичните физички загуби во земјоделието? (ако е применливо)	Посеви /дворови	Добиток, живина	Алат и машини
16. Кои се специфичните физички загуби во рибарството? (ако е применливо)	Чамци	Мрежи	Алат

17.Одговорете ги следниве прашања: (со заокружување)

Дали локалната самоуправа е активна на планот на одговор при катастрофи?

ДА НЕ НЕ ЗНАМ

Дали заедницата презема одговор на катастрофата?

ДА НЕ НЕ ЗНАМ

Дали невладините организации преземаат одговор на катастрофата?

ДА НЕ НЕ ЗНАМ

Мала штета

Објектите може безбедно да се населат со луѓе но потребни се помали поправки.

Умерена штета

Објектите не може безбедно да се населат со луѓе и потребни се поголеми поправки.

Уништени објекти

Објектите се потполно уништени и потребна е целосна изградба од почеток.

Забелешка:

Ако е неопходно, нацртајте карта за да ги прикажете локациите.

Брзо настапување на катастрофа 72 часа

Погледнете го формулар
Б за итна теренска
процена

Направено планирање на процена.
Тим А ги разгледува секундарните податоци.
Тим В спроведува теренски процени

Навратете се на
формуларот А за
процена на капацитети за
одговор на националното
друштво

Само-процена на капацитети за одговор на национално друштво

Обновување информации во однос на тоа дали
централата или ООЦК се погодени од катастрофата?
Обновување информации во однос на тоа дали
националното друштво има капацитет да одговори брзо
со достапните ресурси и искуствата со координирање
на меѓународна помош?
Капацитети за менаџирање на волонтери и вработени.

Следете ги стандардните
оперативни процедури на
националното друштво

Анализа и носење одлуки

Анализа на информации
Информациите се собрани од секундарни податоци и
триангулирани преку координација со други чинители
на теренот.

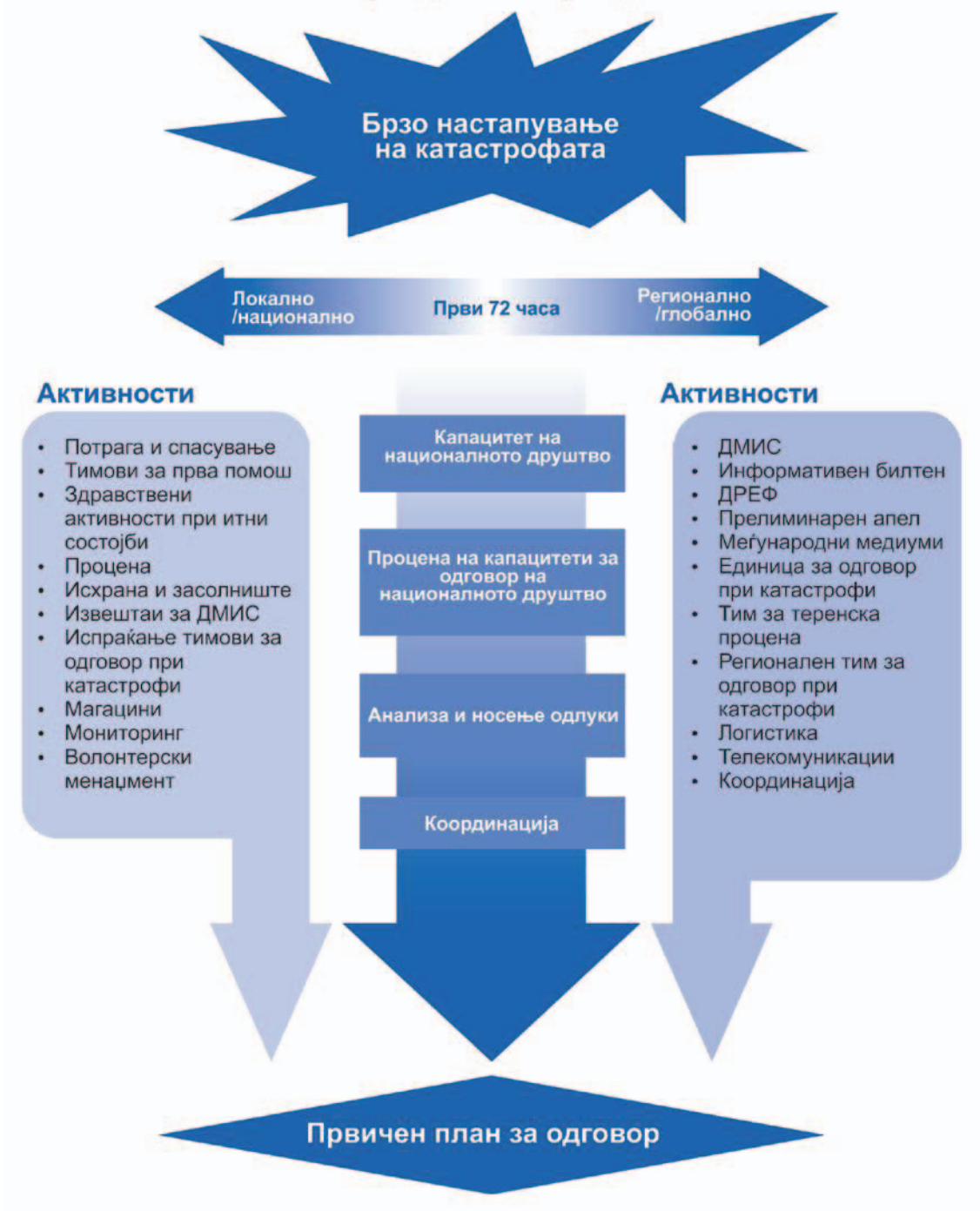
Следете ги стандардните
оперативни процедури на
националното друштво

Координација

Претставник назначен во координативно тело на
агенцијата за кризен менаџмент
Оперативни тимови за одговор при катастрофи на
националното друштво
Претставници на партнерски национални друштва и
Меѓународната Федерација вклучени во Центарот
за одговор при катастрофи
Комуникациски и информативни протоколи Analysis

Иницијален План за акција

Паралелни акции поврзани со одговор на катастрофа до започнување на процес на процена

Формулар за само-процена на капацитети на националното друштво за одговор на итна состојба (А)

<p>1. Национално друштво</p>	<p>Каков е опсегот на катастрофата споредено со првите 24 часа?</p> <p>☐ Помал од очекуваното</p> <p>☐ Како што се очекуваше</p> <p>☐ Погolem од очекуваното</p> <p>Забелешки:</p>						
<p>2. Опишете што е променето споредено со извештајот по првите 24 часа на ниво на национално друштво или ООЦК во однос на состојби и капацитети:</p> <p>☐ нема штета</p> <p>☐ мала штета</p> <p>☐ умерена штета</p> <p>☐ уништеност</p>	<p>На ниво на национално друштво Структурални/инфраструктурални, вработени волонтери, друго</p> <p>На ниво на општинска организација на Црвен крст Структурални/инфраструктурални, вработени волонтери, друго</p> <p>Капацитет да се финансира операцијата? Колку долго и за колку луѓе?</p>						
<p>3. Телекомуникации</p> <p>Опишете што е променето</p>	<p>Генерално</p> <table border="1" data-bbox="568 1330 1410 1429"> <tr> <td>Фиксна линија</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Мобилна линија</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ХФ/ВХФ/СМС</td> <td></td> </tr> </table>	Фиксна линија		Мобилна линија		ХФ/ВХФ/СМС	
Фиксна линија							
Мобилна линија							
ХФ/ВХФ/СМС							
<p>4. Магазин хуманитарна помош</p>	<p>Каква хуманитарна помош или услуги (спецификација) ќе ви требаат во првите четири недели од одговорот?</p>						
<p>☐ Целосно оперативни</p>	<p>Која роба е приоритетна, поединечно или во пакување?</p>						
<p>☐ Делумно оперативни</p>	<p>Колкава количина е потребна и дали ќе може да ја извршите дистрибуцијата?</p>						
<p>☐ Не се оперативни</p>	<p>Каде ќе биде потребна робата?</p>						
	<p>Кои се приоритетните потреби по села/области?</p>						

5. Координација со други активности други	Со локални власти и други НВО	Со национални власти и агенции на ОН	Со Движењето (национални друштва, Меѓународната Федерација, МКЦК)
6. Опишете што е сменето во однос на безбедноста и сигурноста?	Генерално пред катастрофата		За време на, и после катастрофата
7. Кои ресурси се потребни? Дали националното друштво има побарано и се сложило на некоја од овие работи?	☐ Тим за процена ТИМ ☐ Регионален тим за одговор при катастрофи ☐ Единица за одговор при катастрофи ☐ ДРЕФ		Готовински средства ☐ Да ☐ Не Логистика ☐ Да ☐ Не

Мала штета

Објектите може безбедно да се населат со луѓе но потребни се помали поправки.

Умерена штета

Објектите не може безбедно да се населат со луѓе и потребни се поголеми поправки.

Уништени објекти

Објектите се потполно уништени и потребна е целосна изградба од почеток.

Забелешка:

Ако е неопходно, нацртајте карта за да ги прикажете локациите.

Првите 72 часа

Вид на катастрофа _____

Координати на НД или ООЦК _____

Формулар за брза теренска процена (Б)

1. Географска област		Приближен број на жители:	
2. Заедница каде се врши процена		Приближен број на жители:	
3. Име на лидер на тим за процена:		4. Контакт лице во заедницата со контакт информации:	
5. Датум	6. Време		
7. Лица	# повредени	# загинати	# исчезнати
8. Погодени домови	# мала штета	# умерена штета	# уништени
9. # на семејства (обезбедете % ако не е можно да обезбедите број во рок од 4 часа)	Во моментот познат број на раселени лица	Предвиден број на раселени лица	
Набљудување (Опис на состојби)			
10. Како функционираат средствата за комуникација Фиксна линија, мобилни линии, ВХФ, ХФ радио таласи	Опишете ја состојбата		
11. Хуманитарна помош			
Какви се климатските фактори	Дали моменталните засолништа се отпорни на дожд, ветар, сонце, студ?		
Каков е физичкиот статус на климатските фактори?	На колку луѓе им е потребно соодветно засолниште?		

<p>Кои се најголемите моментални опасности по животот на луѓето?</p> <p>Колку луѓе се во опасност?</p> <p>Кои социјални групи се изложени на најголем ризик?</p>	<p>Кои се вообичаените потреби за облека, ќебиња, и постелнина за жени, мажи, деца и бебиња, бремени жени и доилки и стари лица?</p>
<p>Каков вид на имот вообичаено поседува типично домаќинство?</p>	
<p>12.Храна и исхрана</p>	
<p>Дали има достапна храна во областа која е погодена од катастрофата?</p> <p>☐ Да ☐ Не</p> <p>Каков вид?</p>	<p>Дали има доволно храна за потенцијалниот број на погодени луѓе од катастрофата?</p> <p>☐ Да ☐ Не</p> <p>Објаснете?</p>
<p>Дали храната е достапна за сите погодени луѓе или е достапна само за некои од луѓето?</p>	<p>Објаснете?</p>
<p>Дали луѓето имаат пристап до средства за готвење?</p> <p>Прибор за јадење</p> <p>☐ некои луѓе ☐ малку луѓе ☐ многу луѓе</p> <p>Гориво</p> <p>☐ некои луѓе ☐ малку луѓе ☐ многу луѓе</p> <p>Тенџериња</p> <p>☐ некои луѓе ☐ малку луѓе ☐ многу луѓе</p>	<p>Дали луѓето имаат пристап до безбедно место за приготвување и јадење храна?</p> <p>☐ Да ☐ Не</p> <p>Објаснете?</p>
<p>Кој вид на храна луѓето вообичаено јадат?</p>	
<p>Дали има одредени групи кои се соочуваат со посебни тешкотии да добијат храна во местото? Ако има, кој и зошто?</p>	

13. Здравје	
<p>Каква беше здравствената состојба и состојбата со исхранетост на населението пред катастрофата? Објаснете:</p>	<p>Дали постои здравствена итна состојба?</p> <p>Како може ситуацијата да се развива?</p>
<p>Колку луѓе се соочени со сериозна траума или други психолошки ефекти по катастрофата?</p>	<p>Опишете каква е состојбата во однос на пристапност до здравствени институции:</p>
<p>Дали одредени ефекти на катастрофата имаат влијание на здравствените капацитети?</p> <p>Опрема: Лекарства: Потрошен медицински материјал: Вакцини: Персонал:</p>	
<p>Какви здравствени активности треба да преземе Црвениот крст со цел да се задоволат потребите / да се обезбедат ресурси?</p>	<p>Број и целна популација / ранливо население:</p>
14. Безбедност, сигурност и заштита	
<p>Дали има раздвоени семејства?</p> <p>☐ Да ☐ Не</p> <p>Апроксимативен број:</p> <p>Дали се регистрира погоденото население?</p> <p>☐ Да ☐ Не</p>	<p>Дали има одредени безбедносни прашања?</p>
<p>Дали има раздвоени семејства?</p> <p>Број: Локации: Податоци за процес на регистрација: Дали има не придружувани деца:</p>	<p>Објаснете:</p>
<p>Спојување на разделени семејства</p> <p>Дали има потреба од спојување раздвоени семејства?</p> <p>☐ Да ☐ Не</p>	<p>Објаснете:</p>

<p>Дали луѓето се изложени на: Физичко насилство: Сексуална злоупотреба: Сексуално или психолошко застрашување: Небезбедност: Дискриминација: Дали луѓето преземаат ризик при пристапувањето до основните потреби?</p>	<p>Објаснете:</p>
15. Вода и санитација	
<p>Дали инциденцата на случаи на дијареја е над нормалата? Дали бројот на случаи се зголемува или намалува?</p>	
<p>Водоснабдување Дали луѓето имаат доволно: Вода за пиење ☐ Да ☐ Не Вода за капење ☐ Да ☐ Не Вода за чистење ☐ Да ☐ Не</p>	<p>Дали луѓето користат небезбеден извор на вода како алтернатива? Зошто? Како се носи и складира водата во домовите? Дали луѓето во домовите ја филтрираат водата ☐ Да ☐ Не Ја превриваат водата ☐ Да ☐ Не Ја хлорираат водата ☐ Да ☐ Не</p>
<p>Отстранување на измет Каде луѓето вршат нужда во моментот?</p>	
<p>Миене раце Дали има соодветни капацитети за миене раце/за капење на клучни места и дали тие се користат? Дали има достапен сапун?</p>	

16. Засолниште	
<p>Влијание врз домовите на луѓето и клучните услуги:</p> <p>Куќи</p> <p>☐ мало</p> <p>☐ средно</p> <p>☐ големо</p> <p>Вода:</p> <p>☐ мало</p> <p>☐ средно</p> <p>☐ големо</p> <p>Санитација</p> <p>☐ мало</p> <p>☐ средно</p> <p>☐ големо</p> <p>Струја:</p> <p>☐ мало</p> <p>☐ средно</p> <p>☐ големо</p> <p>Здравје:</p> <p>☐ мало</p> <p>☐ средно</p> <p>☐ големо</p> <p>Општински центри:</p> <p>☐ мало</p> <p>☐ средно</p> <p>☐ големо</p>	<p>Ако домовите се сериозно оштетени или уништени, каде живеат луѓето?</p> <p>На оштетениот / уништениот имотот</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p> <p>Апроксимативен број:</p> <p>Кај пријатели и роднини</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p> <p>Апроксимативен број:</p> <p>Во кампови</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p> <p>Апроксимативен број:</p>
<p>Дали луѓето ги користат домовите за производствени активности?</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p> <p>Дали се оневозможени и не им е достапен просторот за производство?</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p>	<p>Дали луѓето ги користеле домовите за складирање:</p> <p>Алат и опрема</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p> <p>За засолнување или за чување храна за животни</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p>
<p>Дали не се во можност да се бават со ситно стопанство?</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p> <p>Дали катастрофата има влијание на производството на луѓето?</p> <p>☐ Да</p> <p>☐ Не</p>	<p>На кој начин катастрофата влијае на овој план?</p> <p>Објаснете:</p>

<p>Фактори кои влијаат на засолништата</p> <p>Потреба да издржат силен дожд</p> <p>☐ Да ☐ Не</p> <p>Потреба да издржат силен ветар</p> <p>☐ Да ☐ Не</p> <p>Потреба да издржат жешко време</p> <p>☐ Да ☐ Не</p> <p>Потреба да издржат ладно време</p> <p>☐ Да ☐ Не</p>	<p>Објаснете го физичкиот и климатскиот статус на засолништата</p>
<p>17.Имот</p>	
<p>Кои се главните видови на активности со кои се бават домаќинствата за опстојување?</p> <p>(пр. земјоделие, канцелариска работа, наемна работа, комбинација на активности, др.).</p>	<p>Кои биле главните извори на приход и храна пред катастрофата?</p>
<p>Кои се главните земјоделски активности?</p> <p>Кој што работи на имотот и кој ја поседува земјата?</p>	<p>Каква е состојбата на домаќинствата кои имаат продавници?</p> <p>Кои се главните извори на приход и храна пред катастрофата?</p>
<p>Дали населението ги има изгубени главните средства за работа (на пример опрема за рибарење, средства за транспорт, алат или опрема)? Објаснете</p>	
<p>Дали се оштетени важни средства/капацитети во опкружувањето на луѓето кои може да влијаат негативно на живото на луѓето?</p>	<p>Дадете кратко објаснување:</p>

Обновени информации за штета и пристап

18. Статус на патишта, Најдобар начин за пристап до погодена област		
19. Услови/пристап до: ☐ Железница ☐ Мостови ☐ Водовод ☐ Канализација ☐ Училишта ☐ Здравствени установи ☐ Струја ☐ Телефон ☐ Аеродром ☐ пристаниште		Опасност од: ☐ Опасни материи ☐ Истурање отрови ☐ Истурање нафта ☐ Мини ☐ Друго:
Одговорете ги следниве прашања: Дали локалните власти активно учествуваат во обезбедување одговор на катастрофата? ☐ Да ☐ Не Дали локалната заедница се справува со катастрофата? ☐ Да ☐ Не Дали невладините организации се активни во отстранување на последиците од катастрофата? ☐ Да ☐ Не Кој:		

Мала штета

Објектите може безбедно да се населат со луѓе но потребни се помали поправки.

Умерена штета

Објектите не може безбедно да се населат со луѓе и потребни се поголеми поправки.

Уништени објекти

Објектите се потполно уништени и потребна е целосна изградба од почеток.

Забелешка:

Ако е неопходно, нацртајте карта за да ги прикажете локациите.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА МЕЃУНАРОДНОТО ДВИЖЕЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

ХУМАНОСТ

Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина настана како резултат на желбата да им се помогне на ранетите на бојното поле и тоа без било каква пристрасност, како и да го спречи и олесни човековото страдање секогаш кога е тоа можно. Целта на движењето е да го заштити животот и здравјето и да го почитува човекот. Промовира заедничко разбирање, пријателство, соработка и траен мир меѓу сите луѓе.

НЕПРИСТРАСНОСТ

Не прави дискриминација врз основа на национална, расна, верска и класна припадност или политичко убедување. Настојува да ги олесни страдањата на поединците, водејќи се исклучиво од нивните потреби но, давајќи приоритет на најитните случаи.

НЕУТРАЛНОСТ

Со цел да се ужива довербата на сите, Движењето не смее да зазема страни при конфликти или да учествува во контроверзни ситуации од политичка, расна, верска или идеолошка природа.

НЕЗАВИСНОСТ

Движењето е независно. Националните друштва иако делуваат како дополние на хуманитарните служби на владите и се предмет на регулирање на националното законодавство, мораат да ја зачуваат автономноста за да можат да дејствуваат во секое време, согласно со принципите на Движењето.

ДОБРОВОЛНА СЛУЖБА

Тоа е движење за давање на доброволна помош кое не е инспирирано од материјални побуди.

ЕДИНСТВО

Во една држава може да има само едно национално друштво на Црвениот крст или Црвената полумесечина. Мора да биде отворено за сите и да ја извршува својата хуманитарна работа на целата територија во земјата.

УНИВЕРЗАЛНОСТ

Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина, во кое сите друштва што го сочинуваат имаат еднаков статус, одговорности и должности взаемно да се помагаат, делува во целиот свет.